

ТАК НІХТО НЕ КОХАВ

4 820230 060041 >

Який більший гріх – давати чи брати хабарі?

Думка священно-
служителя – на с. 7 »

Мама сина з ментальною інвалідністю: «Нічого в мене не вийшло б у житті, якби поряд не було мого чоловіка»

• НІХТО, КРІМ ТЕБЕ

Можна багато розповідати про Ларису Новосад як очільницю благодійного фонду «Старе місто Луцьк», котрий із перших днів повномасштабного вторгнення росії долучився до волонтерства на допомогу нашим захисникам.. Але цього разу ми розпитували пані Ларису про її жіночу долю – і щасливу, і водночас непросту: вона – мама трьох дітей, і найстарший син має ментальну інвалідність

Сімейство Новосадів на Замковій площі у Луцьку.

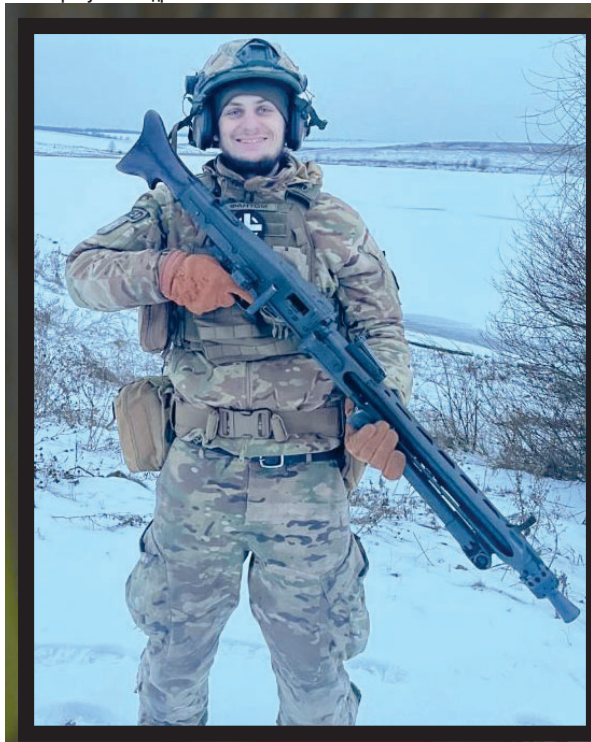
Відверта розмова – на с. 2 – 3 »

Щодня на могилі кажу йому: «Кохаю»

• НЕЗАГОЙНА РАНА

З дня загибелі тернополянина, бойового медика Дмитра Хоми з позивним «Фантом» минули чотири місяці. 1 червня цього року під час евакуації пораненого побратима на Донеччині в нього влучив російський дрон

Фото з архіву Олександри ХОМИ.

Дмитро Хома «Фантом» пішов на фронт у 18 років.

Фото: «Суспільне Тернопіль».

Коли Олександра переглядає фото чи відео з Дмитром, не може стримати сліз...

Щоб передати синові пам'ять про «Фантома», дружина – Олександра Хома – збирає його речі та збирає історії від побратимів. В майбутньому на честь коханого мріє відкрити реабілітаційний центр

Дана САВИЦЬКА

Кохаю, – я йому це кажу кожного вечора, кожного моменту... Я йому це казала і в морзі, і кожен раз, коли приходжу на могилу, – **втирає сльозу** вдова Героя Олександра Хома, розповідаючи їхню історію в інтерв'ю «Суспільному Тернопіль». – Це – єдині слова, які нас тримають і будуть тримати в цьому житті. Бо що варте це життя без кохання? Справжнього, якому ти віддаєшся повністю?!

Історія невимовного болю – на с. 8 – 9 »

«Щоб кулі, уламки, ракети і бомби їх оминали...»

● ДО СЛІЗ

1 жовтня – День захисників і захисниць України, а також День українського козацтва та Покрова Пресвятої Богородиці. Нехай Пресвята Богородиця покриває своїм омофором, а Ангел-Охоронець береже від усякого путінського зла

МОЛИТВА ЛЮБОВІ І НЕНАВИСТІ

Софія БЕЗВЕРХА

Боже,
дай нашим воїнам
око сокола – кожному,
крила яструба – кожному,
силу лева
і швидкість тигра.

Щоб кулі, уламки, ракети і бомби їх оминали,
щоб жоден не був поранений,
щоб вони ішли, ішли, ішли,
шаткували ворога
і вимітали ту нечисть із нашої землі.

Так поетично і щиро щодня моляться моя бабуса.

І я тепер з нею, цими ж словами.

РЕКВІЕМ

**Всім, хто віддав життя за нас,
присвячується**

Дмитро ЛАЗУТКІН

За законами математики –
Мінус доля на мінус час...
Небо ридма ридає, солдатики,
Небо ридма ридає по вас.

По розмоклій траві розкидано,
Збиті сонця, немов бурштин.
Нині небо ридає ридма,
Диким полем гірчить полин.

Батьківщина або територія...
Кожен сам обирає шлях.
Запікається кров'ю історія,
Мов у дерево входить цвях.

Ваші хрестики, ваші прихистки,
Ваша правда, ваш сум і щем...
Так лягло – згідно правил балістики,
Так розквітло німим вогнем.

Ще чекають вас, ще вимолюють,
Проглядають рядки новин
І виколюють очі колами
Цих роз'ятрених Україн...

І нічого крізь сльози не видно
І біліє надтріснута вісь...
Нині небо ридає ридма,
Зі свічок опливає віск.

Вже за все перед Богом прощені
Линуть ангели-дембеля...
Засинайте спокійно, хлопчики,
Це навіки ваша земля.

«Нічого в мене не вийшло б у житті, якби поряд не було мого чоловіка»

● НІХТО, КРИМ ТЕБЕ

Закінчення.
Початок – на с. 1

Катерина ЗУБЧУК

«ВАЛЕНТИНОВІ БУЛО ПІВ РОКУ, КОЛИ ЙОМУ ПОСТАВИЛИ ДІАГНОЗ «СИНДРОМ ДАУНА»

– Пані Ларисо, будь ласка, згадайте, як починалося ваше сімейне життя...

– До студентських літ вернуся. Я навчалася на історичному факультеті Волинського державного університету імені Лесі Українки. Мріяла, здобувши вищу освіту, бути педагогом. І ось тоді зустріла свого майбутнього чоловіка – односельця Василя (подружжя Новосадів живе в селі Чаруків Луцького району. – Авт.) Вже тоді я бачила, що поряд зі мною людина, яка мене кохає, в усьому підтримує й буде завжди зі мною. Коли мені потрібно було складати іспит з латині, то ми разом із ним вивчили вірш, і на ранок я спокійно пішла на екзамен. Ми одружилися у 2000 році.

– Запитаю вже про непростий життєвий іспит після народження вашого первістка Валентина.

– Скажу насамперед, що це була дуже бажана дитина. З пологового будинку мене виписали з цілком здоровим хлопчиком. Я не скажу, що це був великий «плюс», тому що мама любить своє дитя, незалежно від того, який діагноз ставлять лікарі. Це вже материнський інстинкт – леліяти й оберігати сина чи доньку з переконанням, що вони – найкращі. Валентинові було вже пів року, коли йому поставили діагноз «синдром Дауна». Власне, ми з чоловіком помічали, що в нього є затримка в розвитку – пізніше почав тримати голову, сидіти. Але за своєю батьківською любов'ю не бачили того, що показувало якусь «інакшість» сина. І коли з'явився цей діагноз, ми знали, що наше ставлення, любов до сина, незважаючи ні на що, не зміняться.

Подружжя Новосадів – у романтичній мандрівці.

– Все ж, якою була ваша реакція – такий діагноз вас не злякав?

– Найперше я запитала: «Які прогнози можуть бути?». І те, що почула у відповідь, мені не сподобалося. А сказала лікар-генетик такі слова: «Найгірше, що могло бути, вже сталося». Тоді ніхто мені нічого не порадив із приводу того, що робити далі. Я залишилася сам на сам зі своєю проблемою. Це ж не сьогоднішній день, коли можна «загуглитися» і знайти тих людей, які теж опинилися в такій ситуації й можуть підтримати, поділитися досвідом. Максимум, що можна було звернутися до медичної літератури.

«Діти із «синдромом Дауна» схожі між собою – невже ви їх не бачили?», – говорили ще мені, коли ставили діагноз. А я їх справді не бачила. Хоч вже й заглядала в обличчя хлопчиків та дівчаток, намагаючись знайти таких, як мій Валентин. Тепер розумію, що довгий час діти, а потім вже й дорослі з таким діагнозом, були ізольовані від суспільства – перебували в закритих спеціальних закладах.

«Я ЩЕ РАЗ ПЕРЕСВІДЧИЛАСЯ, ЩО, ВИЙШОВШИ ЗАМИЖ ЗА СВОГО ВАСИЛЯ, ЗРОБИЛА ПРАВИЛЬНИЙ ВИБІР»

– Пані Ларисо, судячи з уже почутого, чоловік, за якого ви вийшли заміж, – з вами до сьогоднішнього дня. Але ж ви знаєте, що так буває не завжди – чоловіків лякає те, що народилася «не така» дитина.

– Я вам скажу, що коли народжується син чи донька з інвалідністю,

то фактично найчастіше жінки самі ростять їх, залишившись наодинці зі своєю проблемою. У моєму оточенні, слава Богу, багато повноцінних сімей, де є неповносправні діти.

– Мабуть, за те, що ваш Василь – не з того числа чоловіків, котрі, м'яко кажучи, втікають від труднощів, ви ще більше любите його?

– Звичайно. Адже я ще раз пересвідчилася, що це та надійна людина, яка

“ Я дякую Богу, що мої квіти ростуть і квітнуть якось самі по собі.

буде поруч, незалежно від того, з якими б труднощами не зустрілася наша сім'я. І ще раз переконалася, що, вийшовши заміж за свого Василя, зробила правильний вибір.

– На сьогоднішній 24-річний Валентин – крутий, як нині модно казати, хлопець. Він успішно займається спортом, зокрема легкою атлетикою, працює баристою у «Сонячній» кав'ярні («Старе місто»), про що свого часу розповідала наша газета «Волинь». І це, безумовно, – результат ваших старань. Коли він ріс, ви були з ним вдома?

– Так, я завжди була поруч із ним. Не знала, як лікувати «синдром Дауна», але материнське серце просто підказувало, що і як треба робити, якщо в дитини ментальна інвалідність. Я зрозуміла таке: коли я хочу, щоб моя дитина була соціалізована, була такою, як інші, то мені треба вдома створити умо-

ви, щоб його повноцінно розвивати. Це вже згодом, років через п'ять, у Полтаві з'явився центр комплексної реабілітації для осіб із інвалідністю Марії Монтессорі. І коли я про нього дізналася, то зрозуміла, що таке ж середовище, як у цьому Центрі, створила для розвитку Валентина вдома. Завдяки цьому він у вісім років пішов навчатися у Луцький навчально-реабілітаційний центр й успішно його закінчив. А ще до цього відвідував логопедичну групу дитячого садка в обласному центрі. Тобто, з п'яти літ кожен ранок долав зі мною дорогу, і ввечері ми поверталися додому.

– Ви – та мама, яка не втомлювалася давати синові те, що потрібно було для його розвитку.

– Я працювала задля Валентина по максимуму, щоб потім йому було легше в житті. І тепер вдячна сама собі, що долала ліню і в будь-яку погоду возила його з Чарукова до Луцька. А – головне, я ніколи не зважала на думку інших. Як мама, я бачила, що Валентинові все одно, як на нього дивляться інші, що в них на умі, – це батькам крається серце, коли ти не знаєш, що робити, як реагувати на ці погляди. Сьогодні син абсолютно самостійно пересувається по місту, у нього активне життя. Коли він закінчив школу, то вступив у коледж харчових технологій – вивчився на майстра ресторанного обслуговування, тож тепер працює в «Сонячній» кав'ярні. Він бере своєю харизмою, і я, як мама, пишаюся досягненнями сина.

– Пані Ларисо, у вас – ще є донька і молодший

Дружна родина Новосадів.

син. Вибачте, але мушу задати, може, не зовсім делікатне питання: як ви з чоловіком відважилися ще на народження дітей? Не боялися, що знову буде щось «не так»?

– Це, можливо, була віра в те, що все має бути добре. Чи переважала думка, яка й заспокоювала: в нас вже є одна дитина із синдромом Дауна, то що нам боятися? А головне – я дуже хотіла народити дівчинку. І чоловік просто мав, що в нього має бути красуня-донечка й вірив в те, що це збудеться. І коли в 2004 році я завагітніла й обстеження показало, що в нас буде здорова дитина, то нашому щастю не було меж. Валентині було чотири роки, коли народилася Мілана. Поява донечки була для нас своєрідним «ковтком свіжого

вчила літери – і він те ж саме робив. Здатність копіювати відіграла велику роль. Мілана не бачила, що в її братика щось «не так». І відповідно вже її друзі ставилися до Валентина так, як і вона. Він був для них звичайним хлопчиком. А потім наша сім'я ще поповнилася – народився син Дениско, якому зараз – десять років.

«ЗАЙВА ХРОМОСОМА НАШИХ ДІТЕЙ РОБИТЬ НАС СИЛЬНІШИМИ»

– Знаю, що завдяки вам була створена громадська організація «Батьки дітей із синдромом Дауна», яку нині очолює Олена Мельник, а ви – її заступниця.

– Коли Валентині було три роки, ми знайшли батьків, у яких росли діти з такою ж ментальною інвалідністю,

Я зрозуміла, що мій життєвий досвід може допомогти у педагогічній підтримці. І тоді моя освіта, доповнена в Київському університеті імені Драгоманова, дала мені можливість бути соціальним педагогом у громадській організації «Батьки дітей із синдромом Дауна». Сьогодні я зрозуміла, що зайва хромосома наших дітей робить нас сильнішими. Ми просто їх любимо й хочемо зробити комфортнішим їхнє життя.

– Вам непросто було викроїти час для нашої зустрічі, адже ви волонтерите для фронту без вихідних. Все ж запитаю про те, як сім'я Новосадів відпочиває чи, принаймні, як відпочивала, поки не було великої війни.

– Скажу, що наша сім'я жила завжди на підйомі. Якщо осінньої пори ми чули, що в лісі «пішли» гриби, то вставали зранку і їхали на «тихе полювання». Якщо нам хотілося відпочити в Карпатах, то ми теж не відкладали здійснення цього бажання й відправлялися в гори. Ми згуртовані у всьому й знаємо, як знайти ресурс для подальшої праці. Що там казати – вже зараз наперед плануємо, куди поїдемо й що хочемо побачити.

– І, мабуть, ще раз у цьому зв'язку можете сказати, що вдячні долі за такого чоловіка, якого вам Бог послав?

– Не злукавлю, коли скажу, що можу не раз повторювати: «Нічого в мене не вийшло б у житті, якби поряд не було мого чоловіка». Мій Василь завжди мене зрозуміє й підтримає, бо вірить у мене і в те, що я все задумане роблю правильно. І щодо Валентина – яким він виріс, то все це – завдяки сильній моїй

Неймовірна мама трьох дітей.

материнській любові до нього і батьківській підтримці. Тато завжди був поряд із сином, його чоловіча підказка й підтримка для нього – неоціненні.

– Чим по життю займається ваш чоловік?

– Він за спеціальністю – водій. Зараз – підприємець-далекобійник. Хоч часто – не вдома, але фактично це той багатодітний тато, який, як тільки має вільну хвилину, то завжди тут – у нашому волонтерському центрі. Підтримує те, що я реалізую зі своєю командою, й долучається до наших акцій. Мій чоловік, буває, вірить у мої, здавалося б, абсурдні ідеї. Я йому говорила: «Твоя сліпа любов і віра точно колись нас підведуть. Треба інколи мене й зупиняти». А він все одно дозволяє мені все.

– В тому числі?..

– Не варити вдома їсти. Зізнаюся, що в мене не завжди, можливо, все попросовано і тюлі випрані, вікна помиті. Перед Великоднем, наприклад, всі білять, прибирають, а я думаю, як відправити на передову фронту передачі для наших захисників...

«У ПОЛОГОВОМУ БУДИНКУ МЕНЕ ЗАПИТАЛИ: «ТО У ВАС ДРУГИЙ ЧОЛОВІК?»

– Чоловік уже звикся з тим, що його дружина – генератор ідей?

– Звичайно. Але знову ж таки скажу: в мене може бути купа ідей та бажань, але, коли б я не бачила розуміння в очах свого Василя, то вони нічого не вартували б. Це ж – сім'я, родина зі своїми обов'язками, які буває не просто поєднати з тим, чим, зокрема зараз, наповнений кожен мій день. Я пишаюся тим, що чоловік дозволив

мені реалізувати свій потенціал як особистості. Він може і собі, і дітям їсти приготувати, бо знає, що я можу бути втомлена. Так само й донька вечерю зробить, не чекаючи, що ось мама прийде й стане до плити. Коли живеш у селі і в тебе – сім'я, господарство, то всьому треба дати раду. Я дякую Богу, що мої квіти ростуть і квітнуть якось самі по собі. І родині вдячна, яка мене завжди підтримує.

– І насамкінець зізнаюся: коли я дізналася, що ви – мама трьох дітей (на час нашого з вами знайомства Денискові було ще тільки вісім років), то, по правді, подумала, що молодші донька й син народилися в другому шлюбі. А чому, то про це ми вже з вами говорили – багато чоловіків після народження неповносправної дитини, йдуть із сім'ї.

– Ви – не перша (пані Лариса сміється. – Авт.). Коли я народжувала Дениса, то в пологовому будинку мене запитали: «То у вас другий чоловік?». Ні – чоловік у мене перший і єдиний. Двадцять п'ятий рік ми з ним – нерозлучні. Років три тому мій Василь запропонував мені відпочинок без дітей – у польському Гданську було наше своєрідне романтичне побачення. Головне, щоб я знайшла час для такого побачення, бо його мені дуже не вистачає. А ось чи хотіла б я для свого сина таку обраницю, як я? Чесно – ні. Можливо, я цією фразою дуже здивую, але скажу, що в мене інше бажання: щоб у нього вдома була дружина, а я ж фактично цілодобово – в «Старому місті». Якщо навіть і вернулася вже в рідну домівку, то подумки все одно – там.

Лариса Новосад та Олена Мельник створили для своїх «сонячних» дітей робочі місця у кав'ярні Луцька «Старе місто».

повітря», який на той час був нам дуже потрібний.

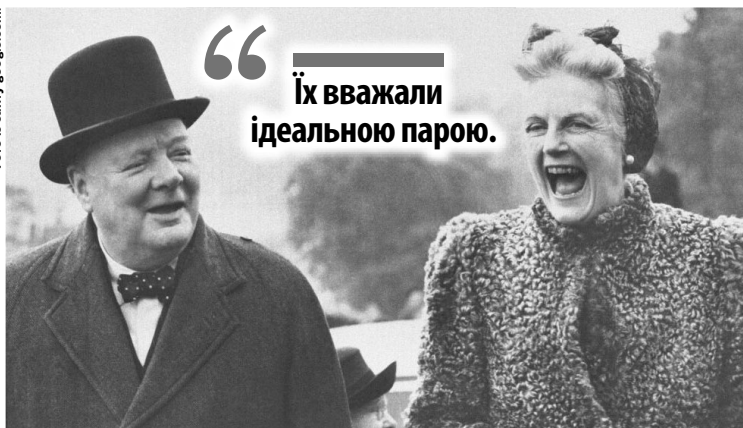
– А сестричка, підросла, чи ставилася до свого брата?

– По-перше, вона стала для Валентина не лише надійним другом, а й учителем. З нею він фактично закріпив все те, чого я його навчала. Коли починала говорити Мілана – говорив і Валентин,

як і наш Валентин. У такій же ситуації була й Олена Мельник – мама Андрійка. Так зародилася дружба наших синів, які вже двадцять років, вони стали партнерами в «Сонячній» кав'ярні. Я дякую Богу, що наші з Оленою шляхи вчасно перетнулися, й ми змогли підтримати одна одну, підсилити морально. Ми об'єднали й інші сім'ї.

Клементина та Вінстон Черчилль у молодості.

Вінстон Черчилль, який сказав про свою кохану Клементину такі слова: «Якби я не став тим, ким є, я б із задоволенням став другим чоловіком місіс Черчилль».

удалося пережити і навіть стати ще ближчими.

Коли їм доводилося через напружений графік Вінстона та його постійні ділові поїздки, їх рятувало листування.

«ЯКБИ Я НЕ СТАВ ТИМ, КИМ Є, Я Б ІЗ ЗАДОВОЛЕННЯМ СТАВ ДРУГИМ ЧОЛОВІКОМ МІСІС ЧЕРЧИЛЛЬ»

Підтримуючи чоловіка в його професійній діяльності, Клементина не завжди погоджувалася з його політичними поглядами. Наприклад, вона була переконаною лібералкою і неодноразово засуджувала партію консерваторів, лідером якої був Черчилль. Вона – єдина, хто насмівлювався відкрито протистояти його думці, і, що найголовніше, до її слів він дослухався.

Саме під впливом дружини британський прем'єр-міністр пішов на низку соціальних реформ – зокрема, з розширення прав жінок. Клементина навіть жартома називала себе «політичною совістю» чоловіка. Завдяки їй Британія після Другої світової війни почала відновлювати відносини з Францією та СРСР, на що її запальний чоловік спершу не дуже був налаштований. У 1945 році у кремлі її приймав особисто Сталін. Вона відвідувала поранених у військових шпиталях, побувала в гостях у робітницької кондитерської фабрики «Червоний Жовтень», в піонерів у дитячому таборі «Артек», побачила лікарні, санаторії, пологові будинки, наукові медичні центри та познайомилася з роботою будинків для сиріт, батьки яких загинули на фронті. У невеликій книзі «Мій візит до росії» вона зізнавалася, що Севастополь здався їй зруйнованим навіть більше, ніж Сталінград.

Уже наприкінці політичної кар'єри Вінстона Черчилля запитали: «Ким би ви хотіли стати, якби не стали тим, ким є?». Політик замислився, а потім спокійно відповів: «Якби я не став тим, ким є, я б із задоволенням став другим чоловіком місіс Черчилль».

Коли в 1965-му його не стало, Клементина довго стояла біля могили чоловіка і, поклавши квіти, сказала: «Я скоро буду з тобою». Однак пережила його на 12 років і померла на 93-му році життя...

Джерело: ukrainky.com.ua.

Клементина ніжно називала чоловіка «мопс», а він її ласкаво – «кішечка»

● ПОЧУТТЯ СЛАВЕТНИХ

Двічі прем'єр-міністр Великої Британії та Нобелівський лауреат Вінстон Черчилль та його обраниця Клементина прожили разом 57 років. «Моїм найбільшим досягненням в житті було те, що я зміг переконати мою дружину вийти за мене заміж», – говорив легендарний політик

Марина ЛУГОВА

ЖІНКА, ЯКА КЕРУВАЛА ТИМ, ХТО ПРАВИВ БРИТАНІЮ

Клементина Черчилль відома не менше за свого видатного чоловіка. І він неодноразово зізнавався, що саме їй завдячує своїм успіхам. Про їхній шлюб написано безліч статей, про неї – чимало біографічних книг, одна так і називається «Дивовижна Клементина: як дружина Вінстона Черчилля рятувала Англію, сім'ю та його самого». Вона, дійсно, рятувала. З першого року їхнього шлюбу.

Одного осіннього ранку 1909 року член британського парламенту Вінстон Черчилль разом із Клементиною прибув на вокзал у Брістолі, щоб зустрітися з місцевими партійцями. Нічого не віщувало біди. Але зненацька на пероні з'явилася войовничо налаштована суфражистка (учасниця руху за право жінок брати участь у виборах. – Ред.). Вона накинулася на Черчилля зі звинуваченнями. Раніше британський політик дозволив собі висловитись проти права жінок голосувати, і це викликало невдоволення багатьох англійок. І тепер Клементина з жахом спостерігала, як запекла словесна атака незнайомої жінки на її чоло-

вистерпним характером, вона лише відповідала: «Коли любиш, помічаєш лише хороше. Я теж далеко не янгол. Запитайте про це мого чоловіка».

Вже у зрілому віці Клементина розкрила секрет своєї «м'якої» сили. Під час виступу перед студентками вона сказала: «Ніколи не змушуйте чоловіків погоджуватися з вами. Ви досягнете більшого, продовжуючи спокійно дотримуватися своїх поглядів, і через якийсь час побачите, як ваш чоловік непомітно дійде висновку, що ви маєте рацію».

«ВІН ПРОСТО ДИВИВСЯ НА МЕНЕ – НЕ ВИМОВИВ ЖОДНОГО СЛОВА І БУВ ДУЖЕ НЕЗГРАБНИМ»

Майбутня дружина Вінстона Черчилля народилася в сім'ї аристократів. Її мати, легковажна красуня леді Бланш (Генрієтта Огілві), вийшла заміж за немолодого військовика у відставці Генрі Хозьєра. Пліткували, що справжнім батьком Клементини був інший чоловік. Сам Генрі дітей не любив і дружині не вірив – постійно скандалив із нею на очах у дітей. Нарешті, переконаний у тому, що не він є біологічним батьком дівчаток, Генрі зібрав свої речі й назавжди залишив сім'ю без засобів для існування. Клементині ледь виповнилося 6 років.

Разом із фінансовою скрутою пройшла й соціальну ізоляцію. Зазвичай молоді аристократки на кшталт Клементини виходили у світ ще у підлітковому віці. Але через зі-

псовану репутацію матері дівчину нікуди не запрошували. До того ж сталося ще справжнє горе: у віці 16 років від черевного тифу померла її улюблена сестра. Вбита горем мати відправила Клементину жити до заможної тітки. Прощаючись із рідним домом, дівчина не підозрювала, що вже ніколи в нього не повернеться.

У 1904 році на балу 19-літню Клементину представили 29-річному Вінстону Черчиллю. Він вже був членом британського парламенту і прославився своїми непомірними політичними амбіціями. Втім, із жінками поводився дуже неспокійно – червонів і мовчав. Клементина одразу йому сподобалася, і вона це відчувала. Але Черчилль тоді навіть не наважився запросити її на танець. «Він просто дивився на мене. Не вимовив жодного слова і був дуже незграбним», – згадувала майбутня дружина прем'єр-міністра.

Через чотири роки вони зустрілися знову на званому обіді. І Черчилль нарешті насмівлювався заговорити. Кілька місяців вони зустрічалися, аж у 1908 році він освідчився. Клементина відповіла згодою.

Їх багато що об'єднувало. Вінстон мав важке дитинство, ніколи не відчував тепла чи підтримки батьків, єдиною близькою людиною довгий час була його нянька. Але він мав сильний життєвий стрижень і прагнув успіху будь-що. Не вилазив із боргів, але робив непогану кар'єру у політиці і користувався повагою колег за свій бойовий характер.

«Там, де серце не боїться»

● ХАТА-ЧИТАЛЬНЯ

Закінчення.
Початок – на с. 16

Зореслав СТОЖАР

Тарас писав рідше. Його повідомлення стали короткими. «Як справи?» – без знаків питання. «Все добре?» – без інтонації.

Ірина відповідала чесно: «Я часто буваю в госпіталі. Тут є один хлопець...»

Він не відповів. Ірина – не чекала.

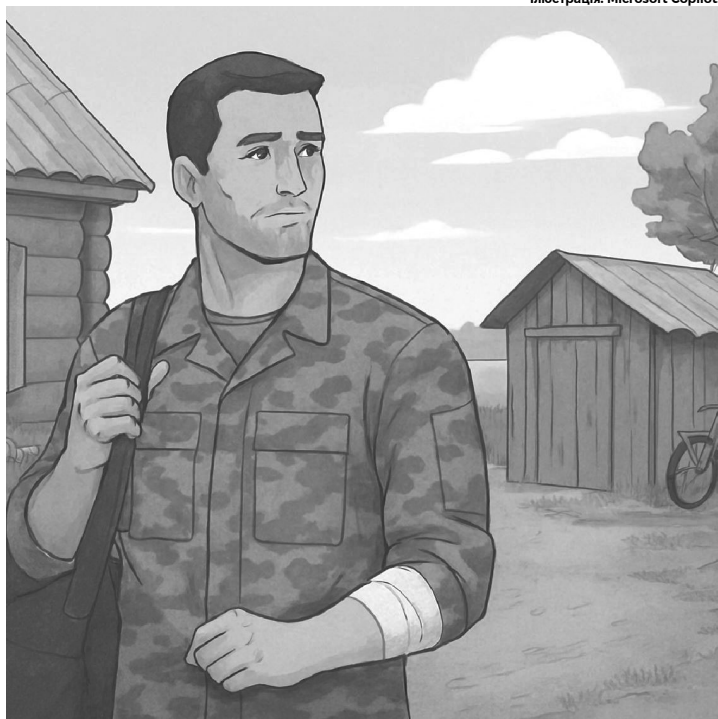
Коли Артем виписувався, вона допомагала йому з речами. Вони не говорили про майбутнє. Але вона знала: її серце більше не боїться. Бо воно – поруч із тим, хто не втік. Хто не ховався. Хто, попри біль, залишився живим.

Ірина не зрадила. Вона просто вибрала життя. Там, де є присутність. Там, де є любов. Там, де серце не боїться.

...Артем повернувся до свого села на Рівненщині. Його зустрічали як героя – з квітами, обіймами, словами, які він не завжди міг прийняти. Бо не вважав себе героєм. Просто вижив. Просто повернувся.

Ірина залишилася в Луцьку. Вона не обіцяла нічого. Не казала «чекай». Але в її очах було щось таке, що Артем запам'ятав краще за будь-які слова – тиха присутність, яка не вимагала, але давала.

Вона продовжувала працювати. Писала тексти, редагувала історії, готувала випуск «Цікавої читанки» (так називається наше нове видання про неймовірних людей, які надихають, котре ви зможете вже читати з 2026 року, передплативши

«Ти пишеш так, що хочеться діяти», – сказав Артем.

його за індексом: 38036. – Ред.). Але щось у ній змінилося. Вона більше не жила в очікуванні дзвінка з-за кордону. Не рахувала дні. Не шукала пояснень.

Тарас усе ще був у Чехії. Він писав рідко. Ірина відповідала коротко. Без образи, без претензій. Просто – чесно. Одного дня він написав: «Я думаю повернутися».

Ірина довго дивилася на екран. Потім набрала:

– А чому?

– Бо ти змінилася.

– Я не змінилася. Я просто перестала боятися.

Артем писав їй щотижня. Не про любов. Про життя. Про те, як допомагає сусіду лагодити дах. Як посадив помідори. Як навчився знову тримати ложку лівою рукою. Ірина відповідала. Розповідала про доньку, про нову статтю, про те, як одна бабуся принесла до редакції вірш

про війну, написаний на клаптику газети «Волинь».

Вони не були парою. Не були закоханими в класичному сенсі. Але між ними було щось більше – довіра, яка народилася не з романтики, а з присутності.

...Одного дня Ірина зібралася і поїхала до Артема. Без попередження. Просто сіла в маршрутку, тримаючи в руках баночку варення і старий фотоапарат. Він зустрів її біля воріт. Усміхнувся. Не здивувався.

– Я знав, що ти прийдеш.

– А я – ні, – відповіла вона.

Вони сиділи на лавці, пили чай, мовчали. Ірина дивилася на його руку – ту, що вже трохи слухалася.

– Я не знаю, що буде далі, – сказала вона.

– Я теж. Але я знаю, що ти – поруч. А це вже багато.

...Тарас повернувся через місяць. Він приїхав у Луцьк, зайшов до квартири, де все було на місці – крім Ірини. На столі лежала записка: «Я не зрадила. Я просто вибрала життя. Там, де серце не боїться».

Він довго сидів у тиші. Потім вийшов на балкон. І вперше за довгий час – заплакав.

“ **Іноді любов – це не гучні слова. Це – тиша, в якій хтось не боїться бути поруч.**

А Ірина тим часом фотографувала Артема біля старої майстерні. Він тримав у руках велосипед, усміхався.

– Думаєш, вийде? – запитав він.

– Уже вийшло, – відповіла вона.

Бо іноді любов – це не гучні слова. Це – тиша, в якій хтось не боїться бути поруч.

...Осінь прийшла несподівано. Артем збирав яблука в саду, коли почув знайомий звук – фотоапарат клацнув десь поруч.

– Ти знову шпигуєш? – усміхнувся він.

– Я документую, – відповіла Ірина, ховаючи усмішку за об'єктивом.

Вона приїхала на вихідні. Без валізи, лише з термосом чаю і новим номером газети. На першій сторінці – історія про волонтерку з Ковельщини, яка шиє спальники з дитячих ковдр.

Артем читав уважно.

– Ти пишеш так, що хочеться діяти, – сказав він. – Бо я більше не можу просто чекати.

У селі її вже знали. «Та, що з міста, але не боїться землі».

Вона допомагала в бібліотеці, фотографувала місцевих

для проекту «Обличчя тилу», варила борщ на толоці.

Артем дивився на неї – не як на гостю, а як на ту, що вже тут.

Одного вечора вони сиділи біля грубки. Ірина тримала в руках стару листівку – ту, що Тарас колись надіслав з Праги.

– Я думала, що любов – це коли чекаєш, – сказала вона.

– А я думав, що любов – це коли не тікаєш.

Вони мовчали. Але тиша була не порожня – вона була як дім.

Тарас написав ще раз: «Я повернувся. Можемо поговорити?»

Ірина відповіла: «Я вже не там, де ти мене залишив».

Він не писав більше.

Артем відкрив майстерню. Поки що – маленьку. Один велосипед, кілька інструментів, табличка з написом «Ремонт із серцем».

Ірина допомагала з логотипом. Вона намалювала серце, в якому – гайковий ключ.

– Це трохи дивно, – сказав Артем.

– Але дуже точно, – відповіла вона.

На День захисника вони поїхали до госпіталю. Артем хотів подякувати лікарю, який врятував його руку. Ірина принесла передачу для іншого бійця – того, кого ще не знала.

Вона зайшла до палати. І згадала, як усе почалося. Як страх перетворився на присутність. Як тиша стала любов'ю.

Увечері вони сиділи на ганку. Артем тримав її руку.

– Я не знаю, що буде завтра, – сказав він.

– Я теж. Але я знаю, що ми – вже тут.

Ірина усміхнулася. Бо іноді серце не боїться не тому, що немає страху. А тому, що поруч – той, хто не тікає.

Я все життя намагалася «заробити» любов...

● ПОВЧАЛЬНІ СЛОВА

Так, ніби собака заслужено отримує кісточку з цукром. А виявилось, що цього робити зовсім не треба. Тебе або люблять, або ні. Якщо люблять – ти завжди найкраща, найкрасивіша, наймудріша. І точно не «занадто повна». Нелюбов нічого твого доброго просто не помічає...

Галина РАДЦИГ

Найважче – прийняти цю нелюбов. Прийняти правильно. Тебе не люблять не тому, що ти «не така», погана чи неприваблива. Тебе просто НЕ люблять.

Ти можеш бути найспілішим, найсмачнішим персиком, але завжди знайдеться хтось, хто терпіти не може персики. І чим швидше зрозумієш, що справа не в тобі, а в його смаках – тим легше буде тобі самій.

«Найважче – прийняти цю нелюбов».

Коли тебе не люблять, усе, що ти робиш, ніби знецінюється. Не тому, що це погано. Просто ти не викликаєш зацікавлення.

“ **Твоє завжди залишиться з тобою.**

Так само і в тебе є люди, які тобі байдужі. Ти не підеши на зустріч лише з ввічливості. Не відкриєш надісланих посилань, бо вони просто «не чіпляють».

Це не значить, що ті люди – погані. Вони просто не відгукуються у твоїй душі. Їхнє захоплення – не твоє.

У нелюбові немає сенсу щось доводити чи виборювати. Не треба ламати себе чи розштовхувати інших ліктями. Твоє завжди залишиться з тобою.

Наша біда в тому, що ми часто прагнемо зовсім не того, що нам справді потрібно.

Будь-які зміни починаються з прийняття. Прийняття ситуації. Прийняття себе. Так, я ось така. З усіма своїми ризиками.

І мене можуть не любити, можуть не хотіти бачити поруч. Не треба вигадувати виправдань чи шукати причини. Це – все несуттєво. Важливе лише одне: НЕ люблять.

І це – не трагедія, не кінець світу. Максимум – легкий смуток чи прикрість.

«Жінка – єдиний подарунок, який сам себе запакуює» (Жан Поль Бельмондо (1933 – 2021), зірковий французький актор театру і кіно та продюсер).

volyn.com.ua

Пророцтво про... найсправжнішого тата

● НА ПОВОРОТАХ ДОЛІ

Циганка з'явилася несподівано – між кав'ярнею і аптекою, де Олена щойно купила вітамін для мами. Вона була невисока, з темними очима, що ніби бачили крізь роки. Простягнула руку, не просячи, а ніби благословляючи.

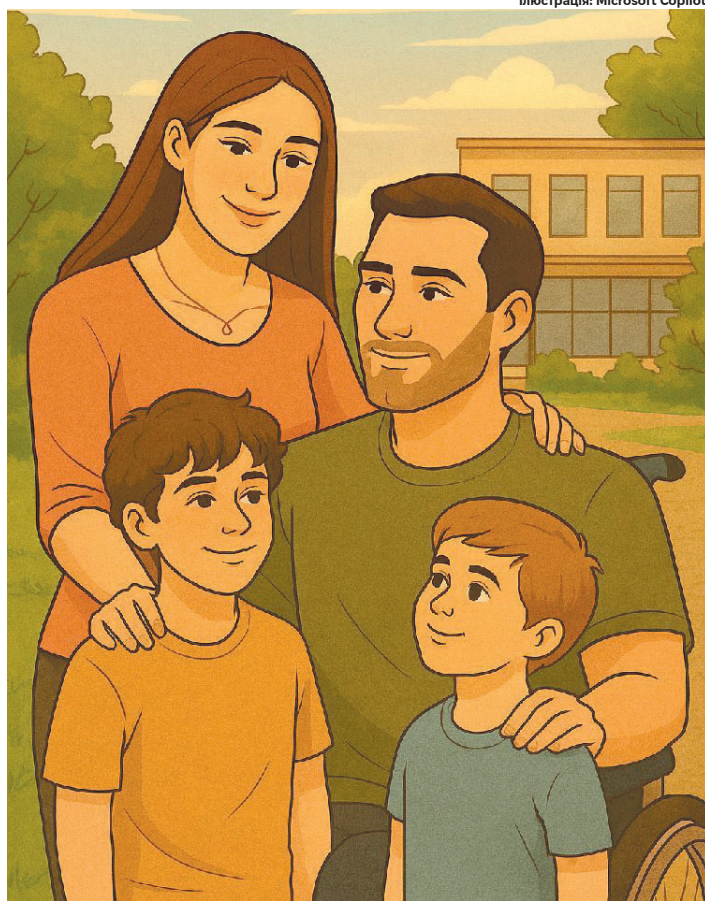
– Ти ще не знаєш, – сказала вона, – але справжнім татом твоїх дітей стане третій чоловік. І він буде у візку

Марія МРІЯ

Олена розгубилася. Вона не мала дітей. І не мала чоловіка. Точніше – мала двох, але вже в минулому. Перший – студентське кохання, яке закінчилося, коли він поїхав у Польщу і «забув» повернутися. Другий – бізнесмен, який любив себе більше, ніж її.

Вона не вірила в пророцтва. Але ці слова – «третій чоловік... у візку» – чомусь залишилися в голові.

... Минуло два роки. Олена працювала в редакції «Цікавої газети на вихідні», писала

«Тату, а ти справжній?» – запитували спочатку малюки.

про волонтерів, про жінок, які шиють для фронту, про хлопців, які повертаються з війни з

пораненнями, але не зламани. Вона не шукала любові. Вона шукала сенс.

Одного дня її попросили зробити репортаж про центр реабілітації. Там, серед інших, був він – Андрій. У візку. З усмішкою, яка не пасувала до травми. Він втратив обидві ноги під Бахмутом. Але не втратив себе.

– Я не герой, – сказав він. – Я просто живу.

– А я просто пишу, – відповіла вона.

Вони говорили довго. Про війну, про втрати, про те, як важливо мати поруч когось, хто не боїться тиші...

Олена не думала про пророцтво. Але щось у ній змінялося.

“

– Я не знаю, чи зможу бути чоловіком, – сказав він одного разу.

...Вона почала приходити частіше. Спершу – як журналістка. Потім – як друг. А згодом – як та, що приносить каву без цукру, бо знає, що він так любить.

Андрій розповідав про дитинство, про те, як мріяв стати вчителем, про те, як навчився жити заново.

– Я не знаю, чи зможу бути чоловіком, – сказав він одного разу.

– А я не знаю, чи зможу бути мамою, – відповіла вона.

Вони мовчали. Але тиша була як дотик.

...Через рік вони одружи-

лися. Без гучних свят, без білої сукні. Просто – в реабілітаційному центрі, серед тих, хто знає, що любов – це не завжди про ноги, але завжди про серце.

Олена не думала про дітей. Але життя – як пророцтво – має свої плани.

...Через два роки вони всиновили двох братів – хлопчиків із прифронтового міста. Їхні батьки загинули, а бабуся не могла доглядати.

Андрій навчив їх кататися на велосипеді, сидячи у візку, тримаючи кермо знизу. Олена читала їм казки, які сама вигадувала.

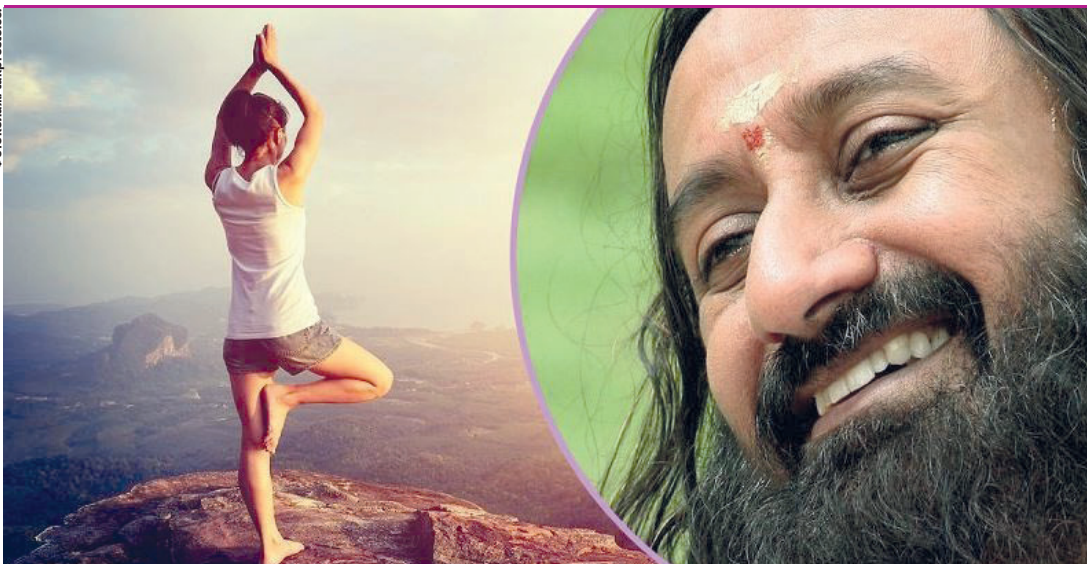
– Тату, а ти справжній? – запитав одного разу менший.

– Найсправжніший, – відповіла вона замість нього.

...Одного дня, проходячи повз ту саму аптеку, Олена побачила знайому постать. Циганка. Та сама. Вона не підійшла. Лише кивнула. І зникла в натовпі.

Олена усміхнулася. Бо знала: справжнім татом її дітей став третій чоловік. І він був у візку. Але він був – найсильніший, найтепліший, найживіший.

Бо любов – це не ноги. Це – серце, яке не боїться бути поруч.

«Зустрічай з усмішкою, з любов'ю все і всіх», – радить Шрі Шанкар.

«Коли все відпускаєш, найкраще приходить до тебе»

● МУДРІСТЬ ВІКІВ

10 порад Шрі Шанкара, що можуть наповнити оптимізмом

Анна МОВ'ЯК

69 –річний Раві Шанкар – міжнародний гуманітар-

ний діяч, гуру йоги, духовний лідер з Індії. Послідовники та учні його часто називають «Шрі Шрі» – «почесний», Гуруджі або Гурудев. Засновник та лідер міжнародного гуманітарного фонду «Мистецтво Життя», автор книг «God Loves Fun», «Bang on the Door» та «The Secrets of Relationships».

Головне послання, яке автор намагається передати, полягає в тому, що любов, мудрість і внутрішня гармонія перемагають ненависть і страждання.

10 ПОРАД ВІД ШРІ ШАНКАРА:

1. Допоки ти не навчишся володіти веслами, зміню-

вати човен немає сенсу.

2. Час від часу ми потрапляємо у складні ситуації. Чи знаєш ти, чому це відбувається? Вони приходять, аби навчити, аби показати, що у тебе є стільки хорошого. Це робить життя більш жвавим. Прийми це.

3. Немає потреби нікуди поспішати. Але ти повинен бути там, де хочеш. Якщо відчуваєш, що знаходишся не на своєму місці – встань і йди туди, куди кличе твій внутрішній голос. Пам'ятай, щоб щось знайти, не обов'язково кудись іти. Це дуже гарний аспект – ключ у постійній присутності.

4. Не намагайся контролювати людей і події. Не плануй, не чекай, не прагни – розслабся. Навчися робити паузу, коли нічого не відбувається. Дозволь людям приходити до тебе, а подіям – ставатися. Вони трапляються з певної причини.

5. Дай собі свободу бути собою, а іншим – бути іншими. Пам'ятай, у кожного свій власний шлях і свої уроки. Якщо шляхи перетинаються – чудово, якщо розходяться – теж добре, адже все завжди складеться на краще.

6. Не намагайся мати все одразу. Навіть якщо

здається, що немає нічого – завжди є щось, а те, чого бракує, дасть небайдужий друг, брат чи сестра. У всьому будь поміркованим.

7. Зустрічай з усмішкою, з любов'ю все і всіх. Але ніколи не прощайся назавжди, адже ніщо не є остаточним. Кажі: «Дякую і до побачення».

8. Будь відкритим до людей, космосу, Бога – називай, як хочеш. Повір – усе у твоєму житті влаштовано найкращим для тебе чином. Навіть якщо здається, що найгіршим. Ніколи не знаєш, де знайдеш і де втрапиш.

9. Щоб одягнути чисту сорочку, треба зняти стару. Неможливо навчитися нового чи внести зміни, залишаючись обмеженим рамками старих догм і переконань. Зроби свій розум гнучким!

10. Зрозумій, що все складається з думок, лише з думок. Твоє визнання краси – це думка, твоя неприязнь до некрасивих речей – теж думка. Твоє бажання чи відраза – ніщо інше, як думка. Усвідом, що це лише думка, і ти будеш вільним. Ніщо інше не контролюватиме тебе, а ти зможеш контролювати все у своєму житті.

Який більший гріх – давати чи брати хабарі?

● СВЯТЕ І ГРІШНЕ

І яка винагорода дозволена?

Проблема хабарництва – не нова. Вона супроводжує людство від найдавніших часів і завжди залишалася болючим питанням для суспільства. У кожній державі, у кожній культурі існувало це явище, яке руйнувало справедливість, підривало довіру між людьми й віддаляло людину від Бога

Фотоколаж: radiotrek.rv.ua

Пам'ятайте: навіть якщо ви даєте чи берете хабар за спиною в людей, ви це робите на очах у Бога.

справу правих» (Вих. 23:8).

Це означає, що людина, яка бере хабар, втрачає здатність бачити істину. Навіть якщо вона знала правду, дар перетворює її серце на камінь, і вона починає виправдовувати несправедливість.

Пророк Ісаї викривав беззаконня свого часу: «Князі твої непокірні, спільники злодіїв: кожен любить подарунки й женеться за хабарем» (Іс. 1:23).

Таким чином, хабар – це не просто людська слабкість, а духовна хвороба, яка веде до загибелі, бо де втрачається правда – там зникає і присутність Божою.

А про те, давати чи брати хабарі, що більший гріш, то з точки зору Євангелія, **обидві сторони несуть однакову відповідальність**. Хабар існує лише тоді, коли є дві сторони – той, хто дає, і той, хто бере.

Брати хабар особливо

небезпечно, бо це – зловживання довірою та владою, даною від Бога. Суддя, чиновник чи будь-який керівник, який бере дар, зраджує своє служіння. Це дуже схоже на вчинок Іуди, який за тридцять срібняків зрадив Господа (Мф. 26:15).

Давати хабар – це теж гріх, бо людина шукає вигоди неправедним шляхом. Часто виправдовуються: «Інакше не можна», «Так усі роблять».

Але це – самообман. У такий спосіб людина підтримує корупцію, замість того, щоб боротися зі злом.

Святитель Іоан Золотоуст наголошував: «Хто бере хабар, той краде правду, а хто дає, той купує неправду». Отже, обидві сторони – співучасники одного злочину.

Хабар – це дарунок, який дається з корисливою метою, щоб обійти закон, уникнути покарання або отримати перевагу перед іншими. Він

завжди пов'язаний із брехнею та несправедливістю.

Вдячність – це щира винагорода за вже виконану працю чи допомогу, коли людина нічого не вимагала.

Апостол Павло каже: «Гідний робітник своєї нагороди» (1 Тим. 5:18). Тобто лікар, учитель, священник чи будь-який працівник має право на вдячність після чесно виконаної праці.

Наприклад:

- Якщо лікар вимагає грошей перед тим, як надати допомогу – це хабар.

- Якщо ж пацієнт після лікування з вдячності приносить дар – це подяка, яка не є гріхом.

Коли людина виконує свою роботу сумлінно, вона заслуговує на вдячність. Якщо хтось після отриманої допомоги чи послуги висловлює подяку у вигляді дарунка чи матеріальної підтримки, це – не гріх, бо тут немає корисливої мети. Наприклад: після того, як майстер полагодив будинок чи лікар вилікував хворобу, людина може подарувати щось від щирого

вигоди або з бажання купити прихильність: наприклад, «дам, щоб і мені щось перепало».

По жертви на храм, на служіння чи на потреби священника – це благословенна справа. У Старому Завіті Господь наказав приносити десятини (Втор. 14:22–23). У Новому Завіті віруючі підтримували апостолів і Церкву добровільними дарами (Діян. 4:34–35). Якщо людина жертвує кошти Церкві з любові до Бога, це – добрий вчинок. Але якщо хтось думає, що пожертвою можна «купити» спасіння, благословення чи якусь посаду в храмі, тоді це перетворюється на духовний хабар і є великим гріхом.

Пророк Амос передавав слова Господні: «Ненавиджу, відкидаю свята ваші і не приймаю жертв ваших, бо суд нехай тече, як вода, і правда – як потік сильний» (Ам. 5:21,24). Богові потрібна не зовнішня жертва, а правда.

Хабарництво – це важкий гріх, бо воно спотворює правду Божу і руйнує суспільство. І той, хто бере, і той, хто дає

“Святитель Іоан Золотоуст наголошував: «Хто бере хабар, той краде правду, а хто дає, той купує неправду».

серця. Це – не «купівля», а вдячність. Така подяка благословенна, бо апостол Павло говорить: «Гідний робітник своєї нагороди» (1 Тим. 5:18).

Милостиня завжди була чеснотою в очах Церкви. Господь каже: «Будьте милостиві, як і Отець ваш милостивий» (Лк. 6:36). Якщо ми допомагаємо ближньому їжею, грошима чи одягом, не очікуючи нічого взамін, це – не хабар, а жертва любові. Гріхом милостиня стає лише тоді, коли робиться заради

хабар, однаково винні перед Богом.

Але не всяка винагорода є хабарем. Винагорода, що народжується з любові та вдячності після чесно виконаної праці, не є гріхом, а навпаки – може бути благословенням.

Християнин покликаний жити за словами Спасителя: «Шукайте найперше Царства Божого та правди Його» (Мф. 6:33). І там, де панує правда Божою, хабарництву немає місця.

Правила церковної записки

● ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Церковна записка (так званий «пом'яник») – це письмове прохання до священника помолитися за здоров'я або упокій конкретних людей, яке подається в церкві перед літургією чи іншим богослужінням

Ігумен Саватій СОБКО

Записки пишуть на спеціальних бланках або від руки, вказуючи імена в родовому відмінку, повними православ-

ними іменами, чітким почерком. Такі записки виражають турботу віруючих про ближніх і символізують віру в силу молитви.

Як правильно їх подавати:

- Приносьте записку до храму завчасно, не пізніше, ніж 20 хвилин перед початком літургії, або напередодні чи за кілька днів.

- Пишіть чітким, зрозумілим почерком, а краще – друкованими літерами, намагаючись згадувати в одній записці не більше 10 імен.

- Імена пишуть у родовому відмінку (на запитання «кого?»): (Івана, Степана, Ольги і т.п.).

- Ставте повну форму імені, навіть, якщо згадуєте дітей (наприклад, не Сашка, а Олександра).

“Не треба вказувати прізвища, по батькові, титули, професії згадуваних та їх ступеня спорідненості по відношенню до вас.

- Перед іменами священнослужителів вкажіть їхній сан, пов-

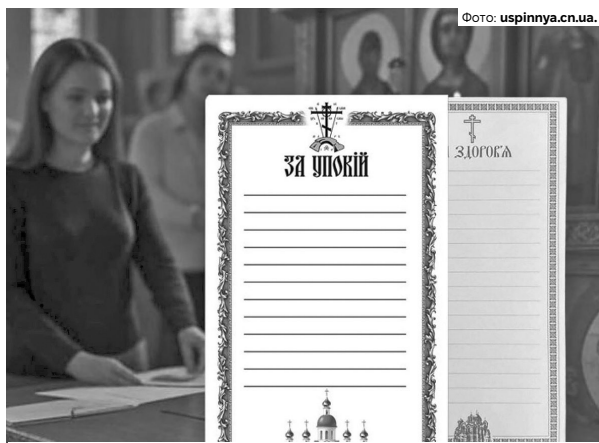

Фото: uspinnya.cn.ua

У Православній Церкві в Україні існують два види записок: «за здоров'я» і «за упокій».

ністю або в зрозумілому скороченні (наприклад, ієрея Михаїла, прот. Петра, архієп. Димитрія).

- Дітей до 7 років підписуйте дитиною, від 7 до 14 років – отроком або отроковицею

(дит. Івана, отр. Марії).

- Не треба вказувати прізвища, по батькові, титули, професії згадуваних та їх ступеня спорідненості по відношенню до вас.

- Допускається включення в записку перед

іменем слів «воїна», «монаха», «монахині», «хворого», «подорожуючого», «ув'язненого».

- Навпаки, не треба писати «заблукалого», «стражденного», «учня», «скорботного», «дівичі», «вдовиці».

- У заупокійних записках відзначає «новопреставленого» (померлих протягом 40 днів після смерті), «приснопам'ятного» (померлих, які мають у цей день пам'ятні дати), «убієнного» (новопр. Григорія, присноп. Ольги, уб.воїна Валерія).

- За тих, кого Церква прославила в лику святих (наприклад, прп. Амфілохія Почаївського), молитися вже не треба.

«Шлюб – це не рай і не пекло. Це – просто чистилище»
(Авраам ЛІНКОЛЬН (1809 – 1865), перший президент США від Республіканської партії, визволитель американських рабів).

volyn.com.ua

«Так ніхто не кохав»

«Щодня на могилі кажу йому: «Кохую»

● НЕЗАГОЙНА РАНА

Закінчення.
Початок – на с. 1

Дана САВИЦЬКА

«ХЛОПЦІ ІЗ «ПРАВОГО СЕКТОРА» – ДРУЗІ НА ВСЕ ЖИТТЯ»

– У 2014 році Дмитро долучився до військових тренувань та націоналістичного руху. Йому на той момент було 16, – розповідає «Сусільно-му Тернопіль» Олександра Хома. – Його дядько «Невір», який зараз також воює, запропонував йому приїхати до Тернополя (Діма на той час жив у селі Сороцьке) і долучитися до «Правого сектора». Хлопці на той час тренувалися. Там Дмитро познайомився зі своїми найкращими друзями. Я дуже їм дякую за те, що вони були в житті Дмитра. Зараз ці люди часто запитують, як я, чи потрібна мені допомога?

Коли Дмитру виповнилося 18 років, він вирушив на фронт – на Донеччину, де вперше побачив Азовське море, адже їхня база розташовувалася біля Маріуполя.

На той момент «Фантом» із побратимами дуже хотіли поїхати до Да Вінчі на «бойові». Здається, тоді Дмитру Коцюбайлу був 21 рік, і він сказав, що тих, кому менше 21 року, на бойові не візьме. Тому хлопці залишилися на тренувальній базі, вивчали медицину, зброянство.

Незважаючи на це, Дмитро потрапив на передову ще до того, як йому виповнився 21 рік, у 19-ть.

Про це описується в книзі тернопільського письменника Олександра Вільчинського «В степу під Авдіївою». «Фантом» дуже пишався тим, що про нього написали. Я з ним розмовляла, він каже: «У мене є книжка, в якій про мене написано, навіть автор її для мене підписав».

«ЗАПРОПОНУВАВ СТАТИ ЙОГО... ПІНГВІНОМ»

Дмитро та Олександр познайомилися в 2020 році.

– Він був дуже балакучим. Якраз тоді Дмитро приїхав із «бойових». Пам'ятаю, що тоді в хлопців постійно було мало грошей, оскільки добровольцям не платили. Тому вони між бойовими їздили до Польщі на заробітки. Заробили грошей, полікували зуби, купили спорядження – і поїхали воювати. Це був такий коловорот. І от ми зустрілися. Він дуже багато го-

«Стань моїм... пінгвіном», – такими словами Дмитро освідчився Олександрі.

ворив, розповідав. А я собі думала: «Боже, який балакучий, не дай Боже, до мене почне говорити, – згадає вдова».

Згодом Дмитро та Олександр бачилися на вишколах і військових навчаннях. – На одному з них «Фантом» був нашим інструктором, оскільки мав бойовий досвід. Це був рейд, ми йшли 30 кілометрів – із Тернополя до Теробовлі. Тоді ми ближче познайомилися, багато розмовляли вночі біля багаття. Мої подруги, одна з яких зараз – моя кума, постійно зводили нас, пропонували гуляти разом, і так закрутилося, – каже Олександра.

– Вдалося також разом працювати у ветеранській піцерії. Я вчила його готувати піцу, а він мене постійно виправляв, хоча я вже мала трирічний досвід у цій сфері. Ми постійно сперечалися, сварилися, нам казали: «Ви одне одного просто повбиваєте».

У 2021 році «Фантом» освідчився Олександрі. Це зробив під час походу в гори.

– Він робить мені пропозицію стати його... пінгвіном. Тиждень перед освідченням «Фантом» розказував, що пінгвіни обирають пару раз на все життя, тому він і запропонував стати його пінгвіном. Я погодилася. Спочатку не повірила, бо він і раніше пропонував вийти за нього з таким колючком від жувачок. Він каже: «Та ні, це – справжня пропозиція, навіть проба на каблучку». І я погодилася, – пригадає

цей особливий день.

4 лютого 2022 року Дмитро та Олександра одружилися.

– Тиждень перед цим хлопці з «Правого сектора» тренувалися на полігоні. Всі готувалися до війни, просто конкретно ніхто не знав, у який день все розпочнеться. Дмитро постійно казав: «Хай росіяни наступають, але вже після того, як ми відсвяткуємо весілля. Ми планували робити його в липні. Ми розписалися, він поїхав до Києва. 24 лютого о 5 ранку дзвонить: «Війна почалася». Спочатку я сприйняла це за жарт. І в той момент, коли з Києва всі втікали, він їхав до Тернополя, щоб зібрати речі та разом із добровольцями вирушити на оборону столиці, – поринає спогадами в той трагічний день.

«ВІН ТАК ПОСТІЙНО ПЕРЕЖИВАВ ЗА СВОЇХ ПОБРАТИМІВ, ЩО Я ЙОГО НАВІТЬ РЕВНУВАЛА»

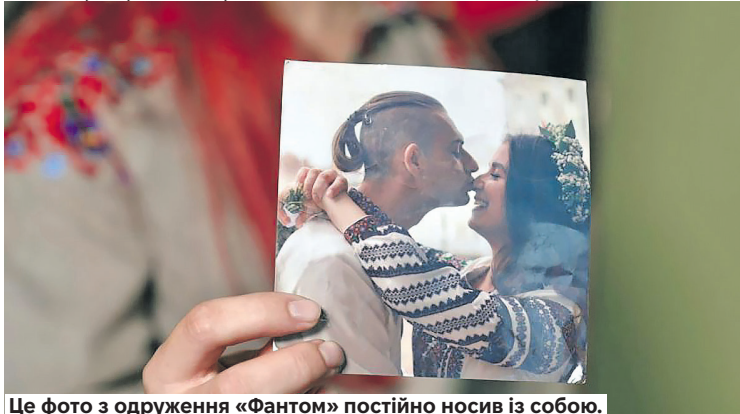
За час війни Дмитро Хома з позивним «Фантом» пройшов шлях від стрільця до медика. Служив у 2-ому стрілецькому батальйоні 67-ої окремої механізованої бригади ЗСУ.

Від початку Дмитро був стрільцем, до медицини він не потикався, але медика в них не було. Його командир, нині загиблий Герой України Сергій Коновал, тоді сказав йому: ««Фантомчик», ти проходиш вишкіл із медицини в Карлівці, тримай сумку, три – чотири дні походи, я знайду нормального

медика і відпущу тебе». Ну пройшли три роки – не знайшли медика. «Фантом» виконував обов'язки начмеда батальйону, він і з хлопцями на міномет їздив, відпрацьовував, і евакуація «200-тих», «300-сотих».

У Бахмуті його підключили до «Госпітальєрів», щоб той набрався більше вмінь, бо в них були більш підготовлені люди, з медичною освітою, в них можна багато чого було навчитися.

З початку повномасштабної війни Дмитро Хома обороняв Київщину, Чернігівщину, Харківщину, Луганщину та Донець

Це фото з одруження «Фантом» постійно носив із собою.

щину. В 2023 році його нагородили орденом «За мужність III ступеня». У 2024 році нагороджений почесною відзнакою «За проявлену мужність у виконанні службових обов'язків та незламність у захисті державного суверенітету».

– Він постійно переживав за своїх хлопців. Це була сім'я, з ними він прожив більше, ніж зі мною, тому дуже переживав. Я навіть ревнувала (посміхається. – Авт.). Уявіть собі, я ревную свого чоловіка до високих, бородатих мужчин. Ну і хлопці за нього переживали. Вони трималися один одного, – розповідає Олександра.

«Фантом» важко переживав загибель побратимів. Про це згадує його дружина: «Першим ударом був Да Вінчі. Він каже: «Уявляеш, я брав участь в евакуації Да Вінчі». Тоді його загибель важко сприйняли всі, побратими були шоковані. «Норд» і «Химера», «Пельмень». Це дуже складно. Він підзвонив, каже: «Іду витягувати «Норда». Я не уявляю, як це – втрачати побратима та командира. Тому що ти з цією людиною від початку свого шляху і тут він гине. Сергій Коновал для нього став таким травмуючим моментом. Багато хто загинув...»

«ВІЙНА ЗМІНЮЄ КОЖНОГО ПО-РІЗНОМУ»

Під час війни подружжя постійно спілкувалося.

– Він – добряк. Кожного вечора та кожного ранку він писав мені, казав: «Кохую». Це звучало постійно, це слово ми кожного дня чули одне від одного. Не «я тебе люблю», бо любити можна Україну, дитину, батьків, а саме: «Я тебе кохую», – каже солдатська вдова.

На відстані, розповіла Олександра, робили одне одному подарунки: «У 2022 році «Фантом» завжди дарував мені квіти, робив це через моїх подруг. Часто дарував намиста, це було дуже приємно, адже ми постійно були на відстані. Ми тишили одне одного, я передавала йому різні смаколики, писала листи, а він так проявляв свою турботу. Під час моєї вагітності вже був іншим, але, приїжджаючи додому, залишався таким же турботливим і ніжним. Міг приготувати щось, о 12-ій ночі запитати: «Канапочку будеш?». Наша сім'я розквітала і мені

ноча сторона казала мені: «Так, тут треба задати якогось прохуана, бо він мені не приділяє уваги», то зі сторони посестри я спинала себе, зважаючи на те, що він переживав кожного дня і що бачив. Я мінімізувала усі сварки. Я не закривалася від Дмитра, ми постійно спілкувалися. Ми могли говорити цілу ніч, коли він приїжджав, іноді плакали разом. А коли він був на фронті, все залежало від ситуації, але дзвінки постійно були. Навіть будучи на позиціях, він йшов у чужий бліндаж під обстрілами, щоб мені написати, що буде без зв'язу, щоб я не хвилювалася. Його ставлення до мене було класним. Тому не відсторонюйтеся від своїх чоловіків-військових, розмовляйте з ними, тоді ви зрозумієте, що в них на душі, і їм буде приємно, вони розумітимуть, що їх тут приймають та чекають».

«Я ЗНАЙШЛА НАЙКРАЩОГО ТАТА ДЛЯ СВОГО СИНА»

У 2023 році Олександра завагітніла, стать дитини Дмитро дізнався на фронті. Згодом у подружжя народився син Святослав. Через війну «Фантом» бачив його лише декілька разів.

– Він зважав до дитини, а дитина зважала до бородатого чоловіка в хаті, який забирає його увагу від мами. Коли він у відпустку приїжджав, вночі все з дитиною робив сам. Він його колихав, співав йому пісень, годував, носив на ручках. Діма був дуже класним татом. Він хотів 4 дітей, ми це ще в 2020 році обговорювали, тоді я сказала, що це – хороша ідея, але після перших родів вже сумнівалася. Я зробила хороший вибір: знайшла найкращого тата для свого сина і цим пишаюся, – згадає дружина бійця.

У пам'ять про чоловіка Олександра зберігає речі Дмитра, які їй передали після його загибелі. Згодом передасть ці речі своєму синові Святославу.

Дмитро лише кілька разів у житті бачив свого сина Святослава.

– Тепер я зрозуміла, наскільки важливо отримати речі, в яких людина загинула, або ті, в яких людина ходила... – каже Олександра і показує: – Ось «броня», яка була на ньому під час загибелі, особисті речі, наплічник. Ще є безліч речей, але це таке найпотрібніше та найтепліше для мого серця, воно все тут біля мене. Те, що він постійно біля себе носив, – це наша фотографія з розпису.

Кожного вечора та кожного ранку він писав мені, казав: «Кохую». Не «я тебе люблю», бо любити можна Україну, дитину, батьків, а саме: «Я тебе кохую».

Також постійно з собою носив листи, мої фотографії.

Серед речей – браслет, який Олександра віддала «Фантому» як оберіг. Каже: «Він порвався під час виконання завдання, тут є сліди крові тих, кого він рятував. Цей браслет я сплела в 2016 році. Носила як оберіг, як талісман удачі, тому що коли ти щось робиш своїми руками, воно передає енергетику, з якими думками ти його робиш – те воно й виконує в твоєму житті. Я його постійно всюди з собою возила, а далі Дмитро пішов у 2022 році добровольцем і я йому сказала: «Тримай, він мені допомагав зі вських «срак» вилізати, от і тобі, сподіваюся, допоможе». Поки він його носив, все було добре. Треба було новий зробити або чей реставрувати. Це така пам'ятка для мене річ».

Під час загибелі на Дмитрові були й подарунки Олександри – срібні браслет і ланцюжок.

– З тіла Дмитра хлопці зняли браслет, це – подарунок на третю річницю весілля. А також – срібний ланцюжок, подарований на його 25-ліття. Це був перший і єдиний раз, коли ми нормально зустрічали його день народження в Тернополі. Я думала це носити, але тут це є кров, вона запечена. Колись я передам це сину, сподіваюся, він оцінить, що це все збереглося. Дорогою річчю для Дмитра, – розповіла Олександра, – був хрестик, який подарував йому побратим. «Фантом» урятував життя своєму побратиму «Кумедному», а той подарував йому такий старий артефакт. Це – хрестик часів Київської Русі. Ми його відчистили. Це – хрестик, який також має свою історію.

Зберігає Олександра й синьо-жовтий стяг, який Дмитро привіз із зони бойових дій, і каже: «Цей прапор привезений із Сумщини, з якого точно села – не пригадаю. Під час завдання «Фантом» побачив, що на підлозі однієї зі шкіл лежав український прапор. Він був весь у боті, він мені його таким і передав – зіжмаканим і в багнюці. Сказав: «Держав-

ний стяг не може валятися під ногами, випери його». Я його відіпрала, як могла. Хотіла його поставити у файллик, підписати з якого селища, але не встигла запитати, звідки він саме, бо Дмитро... загинув. Якраз мав приїхати у відпустку в червні, але не судилося...

Під час евакуації пораненого побратима у «Фантома» влучив російський дрон. На бронжилеті залишилися слі-

ди від прильоту, а також – кров Дмитра.

– Найважче для мене – це його броня. В ліву сторону був приліт дрона. Тканина вся розірвана, але плита – ціла. У кишені на броні також були його речі, я все повиймала, – зізнається жінка. – Тактичні ножі забрав Олександр, який витягував «Фантома». Я дуже вдячна хлопцям, які забира-

«Сусільно-му Тернопіль».

Олександра зберігає бронжилет, в якому загинув її чоловік, рятуючи побратима. «Сподіваюся, син оцінить, що все збереглося від тата», – додає.

ли тіло, тому що ця місцевість була максимально небезпечною, безліч дронів. Вони, ризикуючи своїм життям, поїхали забирати його тіло. Доволі швидко витягнули, бо я знаю, що можуть не витягувати місяці, роки...

Після похорону Дмитра Олександра зіткнулася з хейтом. Люди писали коментарі, що вона була... занадто веселою під час поховання чоловіка.

– У Домі печалі Саша каже: «Як такого мощного дядька в таку малу труну запхали?». Ну і ти думаєш: «Справді, як?». Після похорону було багато хейту, бо було відео, де я усміхалася. А ти просто стоїш, закопують тіло, це вже – не твоя кохана людина, бо твоїм чоловіком і твоїм сенсом була його душа, його емоції, те, що він до тебе говорив, а тіло – це лише оболонка. І ти дивишся на це все, а в голові прокручуються всі прекрасні моменти. Ти диви-

Їхнє сімейне щастя убив путін.

ше після похорону».

Цитуємо слова від побратима:

«Привіт, Святославе. Мене звати Іван, я – побратим твого батька-героя, мій позивний – «Хрущ». Твій батько був дуже відважним, під час боїв у Сербянському лісі він неодноразово рятував життя побратимів...» («Хрущ», побратим «Фантома»).

На запитання, як зберігати пам'ять про чоловіка, Олександра відповідає так: «Перше, у чому житиме про нього пам'ять – це наша дитина, мої спогади та дії. В мене залишився масажний кабінет. Був момент, коли мені зробили непогано пропозицію, але умовою було те, щоб мій кабінетик закрити. Але «Фантом» постійно казав, що це – його бізнес, казав: «Будемо йти в «мінус», але не закриємося». І в планах – відкриття реабілітаційного центру, я назвала б його «Фантом», щоб пам'ять про нього жила не тільки в моїй голові. Щоб люди замилювалися, чому саме «Фантом». Я це все гарно розпишу і, сподіваюся, до 5 років виконаю цей план. Далі буду повертатися в націоналістичне життя, в організацію, де я також буду розповідати про «Фантома», бо це – бойовий медик. Я також цікавлюся медициною, була санінструктором і далі хочу продовжувати навчати людей парамедицині. Буду все робити з його речами та з його натхненням. Сподіваюся, він мені його дасть, щоб нести це в маси, щоб люди вміли і знали, як себе врятувати, вміли врятувати когось. «Фантом» постійно казав, що нам бракує людей, потрібно вчитися, бо без знань ти – ніхто, і потрібно вміти робити все».

«ПАМ'ЯТЬ ПРО НЬОГО ЖИТИМЕ В НАШІЙ ДИТИНІ, МОЇХ СПОГАДАХ І ДІЯХ»

Ще одна пам'ятна річ – записник зі спільними світлинами Дмитра та Олександри, про що вона згадує: «Цей записник я йому подарувала на першу річницю. Тут моменти з нашого знайомства, перші фото, пропозиція, всі подорожі. Я все якась намагалася підписати, гарно обіграти, ми це мали все робити впродовж життя, сюди клеювати фотографії і щось писати. На жаль, не вийшло... На похороні попросила його побратимів, друзів написати якісь історії про «Фантома» для Святослава. Я цього не читала. Цей блокнот відкриваю впер-

Сіра Мишка в червоному капелюшку

● НА ПОВОРОТАХ ДОЛІ

Закінчення.
Початок – на с. 16

Ольга ЧОРНА

...Незнайомець з'явився на порозі їхньої оселі в суботу під обід. Статний чоловік із сивиною і глибокими, як на його вік, зморшками. Запитав, чи проживає тут Ніна. Оріся здригнулася.

– Проживала. Давно, – відповіла, розглядаючи не-проханого гостя.

– Значить, змінила адресу.

– Померла моя донька. А ви хто, пане, будете?

– Я – Костянтин. Ми зустрічалися з Ніною. Вона чекала від мене дитину. А потім – пропала. Я винен, що обманув її, що не шукав...

– Заходьте, розкажіть мені те, чого я не знаю. Дочка про вас жодним словом не обмовилася.

– Я закохався в Ніну. Не зізнався, що одружений. Мої батьки були при посадах. І я кар'єру робив. Дружина також була з поважної родини. Моє життя було розписане по пунктах. Піти з дружиною до театру. Зустрітись з потрібними людьми. Повечеряти з батьками... А з Ніною було легко. Просто. Вона така... справжня. Я злякався, коли сказала, що чекає дитину. Тоді й зізнався, що маю сім'ю. Попросив зробити аборт. Вона відмовилася. Почала уникати

ФОТО: media-amazon.com.

ся з ринку. Можете зачекати.

У двері подзвонили. Костянтин чув, як Оріся щось шепотіла внучці. І ось... Дівчина дивилася на нього синіми Нініними очима. Таке ж, як у матері, розкішне довге волосся. Вродлива. Лише одягнута скромно.

– Віолетто, я...

– Бабуся мені сказала, хто ви.

Скільки емоцій він пережив за ці миті! Думки плуталися, перечіплювалися одна за одну. Розгубилися слова.

– Я вам каву приготую, – мовила дівчина. – Або чай.

– Дякую. Віолетто, розкажи мені про себе. Куди вирішила вступати?

– Поки що нікуди. Роботу буду шукати.

Думка у Костянтина визріла миттєво...

Життя Віолетти й Орісі змінилося. Дівчина досі жартує, що відчуває себе Попелюшкою, і ця казка триває...

Костянтин наполіг, аби Віолетта переселилася в інше місто. В його будинок. Хотів дбати про доньку, яку так пізно знайшов. А вона без бабусі – ні кроку.

Віолетта закінчила інститут. Пішла працювати на батькову фірму. Швидко росла у професійному плані. Переймала досвід від бать-

«Це колись я була звичайна Мишка. А тепер – Чарівна Миша в червоному капелюшку».

мене. А потім – пропала. У нас із дружиною не було дітей. А недавно її не стало. Перебирав папери й натрапив на старий записник. А там Нінина адреса. Навіть не пам'ятаю, навіщо її записав. От і вирішив поцікавитися, як живе, вибачитися. Та й самотньо мені. Скажіть, Ніна померла, коли робила аборт?

– Ні, після народження дитини.

– То в мене?..

– Донька. Віолетта. Випускниця.

– Віолетта?! Люблю це ім'я. Якось сказав Ніні: коли народиться донька, назву Віолеттою. А я можу побачити її?

– Скоро має повернути-

ка: як вести ділові перемовини, переконувати партнерів. Її бізнесові ідеї, підкориговані Костянтином, мали успіх.

Від колишньої Віолетти не залишилося нічого. Лише розкішне довге волосся. Тепер це була ділова бізнесвумен – упевнена, стильна, заможна. А от із заміжжям не поспішала. У неї був бойфренд. Разом подорожували за кордон, їздили на відпочинок, ходили на ділові вечірки. Інколи Славко гостював у неї вдома.

– Чому ти не виходиш за нього? – запитував Костянтин.

А вона й до пуття пояснити не могла, чому. Можливо,

“**Вона чекала від мене дитину. А потім – пропала. Я винен, що обманув її, що не шукав...**

тому що Славко заради неї залишив свою дівчину. Про це Віолетта дізналася пізніше. Хтозна, чи одного разу він не вчинить так само з нею...

...Однокласники з цікавістю розглядали стильну молоді жінку в червоному капелюшку. У ній годі було впізнати колишню Сіру Мишку.

– Та це ж Віолетта! Наша Віолетта! – вигукнув Денис.

У багатьох на обличчі було здивування. Розповіла, виключно одягнута Светка, як і колись, хотіла кинути щось в'їдливе, але зрозуміла: зараз це зовсім недоречно.

Кожен розповідав про себе. Дійшла черга до Віолетти. Вона сказала, що працює в успішній компанії, власником якої є її батько. І зараз вона його права рука.

Тепер колишні однокласники хотіли з нею спілкуватися. Просили візитівку. Розпиту-

вали про все. Підійшла Светка:

– Ну що, Миш... Віолетто, вип'ємо за твоє перевтілення? Я тут коньячок прихопила.

– Коньяк будеш пити в ресторані, – кинув хтось.

– Поки дійдемо до того ресторану...

– Світлано, я не вживаю спиртнього. Зовсім, – відповіла Віолетта.

– А я вживаю! – вигукнула Светка і приклалася до пляшки. – Якщо нема грошей і кохання, то хоча б настрій собі треба створити.

Віолетта не побачила Наді. Запитала в Дениса, чи прийде колишня подруга на зустріч.

– Обіцяла. Але пізніше. В неї третя дитина народилася. Батька вже давно нема. Мати геть спилася. Добре, що чоловік нормальний. Лише живуть бідно.

Віолетта на мить задумалася.

– Денисе, тут десь є поблизу дитячий магазин?

– А... навіщо?

– Жила-була Сіра Мишка. Колись вона мала тільки маленьку нірку, в якій поміщалося все її добро. І майже не мала друзів. Але одного разу сталося диво... Денисе, не дивися на мене великими очима, – засміялася.

– Ходімо, купимо подарунки Надіним дітям. І банкомат треба знайти. Гроші також не будуть їй зайвими. Це колись я була звичайна Мишка. А тепер – Чарівна Миша в червоному капелюшку.

Светка налила у свій бокал чергову порцію вина:

– У мене тост. За перевтілення Мишей у людей! – вигукнула п'яним голосом.

Її ніхто не підтримав. Усі дивилися вслід Віолетті й Денисові. Перемивали кістки однокласникові, мовляв, такий порядний, а вскочити в гречку не проти. Ніхто ж не знав, куди вони пішли...

«Якщо робиш помилки, щиро вибачайся»

● СІМЕЙНА ПЕДАГОГІКА

В Японії перед початком навчального року батьки отримують список основних правил поведінки, яких мають дотримуватись діти

Анна МОВ'ЯК

Прочитавши їх, одразу хочеться передати їх і нашим, українським, дітям. Бо в них – основи виховання.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА
ДЛЯ ЯПОНСЬКИХ ДІТЕЙ:

• Уважно слухай, коли

ФОТО: cnn.com.

Протягом перших 6 років навчання – стільки в Японії триває початкова школа – всі учні носять однакові рюкзаки, що різняться тільки кольором і називаються «рандосеру».

“**Грай на свіжому повітрі, щоб ставати сильнішим і насолоджуватися природою.**

хтось говорить.

• Привітно вітай інших і відповідай голосно та чітко.

• Розумій, що чуже – не твоє.

• Знімай взуття перед входом і став його на відведене місце.

• Сиди прямо на стільці!

• Завжди носи чистий, охайний та випрасуваний одяг.

• Тримай свій стіл і навколишній простір у чистоті та порядку.

• Лягай спати рано і прокидайся вчасно.

• Їж збалансований сніда-нок.

• Не забувай чистити зуби.

• Ніколи не бреш!

• Ніколи не залишай однокласника на самоті.

• Допмагай тим, хто потрапив у складну ситуацію!

• Не говори погано про інших.

• Навчися ладнати з усіма, гратися та навчатися разом.

• Не грайся лише сам – навчися грати з іншими.

• Грай на свіжому повітрі, щоб ставати сильнішим і насолоджуватися природою.

• Якщо робиш помилки, щиро вибачайся.

«Правда в тому, що... втрату мами не можна пережити».

Найважче у втраті мами – це не похорон

• ДО СЛІЗ

Це не та мить, коли закривають труну, і не останнє прощання, прошептано з тремтливими від сліз очима

Марія МРІЯ, kenguru.ua

Це – вічність, яка настає потім... прокидатися знову і знову з жорсто-

кою правдою: її більше немає.

Це – простягати руку, щоб подзвонити, сподіваючись почути її голос, і натомість бути розчавленим тишею.

Це – проходити повз її порожнє крісло і відчувати, як її відсутність кричить гучніше за будь-яке слово.

Це – чути її голос у спогадах, знаючи, що в цьому світі ти вже більше ніколи його не почувеш.

Біль не зникає – він триває, він отруює.

Він просочується у дні народження, псує свята і підкрадається в кожну тиху ніч, коли ти жадаєш її розради, її мудрості, її любові.

“ Це – проходити повз її порожнє крісло і відчувати, як її відсутність кричить гучніше за будь-яке слово.

Правда в тому, що... втрату мами не можна пережити.

Ти носиш у собі тень її відсутності в кожному подиху, в кожному кроці... аж доки цей тягар не стане частиною тебе.

Тому, поки є у вас Мама: хоча б щодня зателефонуйте їй і скажіть: «Я тебе люблю!». Потім матимете час, а не матимете змоги...

• СЕ ЛЯ ВІ

У чергову кімнату влетіла Ірина – зовсім молода, щойно після училища. Очі сяють, щоки розпашілі: – Тетяно Сергіївно! Він знову там! Ви тільки уявіть!

Ірина ЧИЖОВА

– Хто – він? – завідувачка втомлено потерла перенісся. Нічна зміна виснажила, а тут ще...

– Кіт! Сірий, з білим вушком... Уже годину сидить! І щодня приходить, уявляєте?

– Що значить «щодня»?

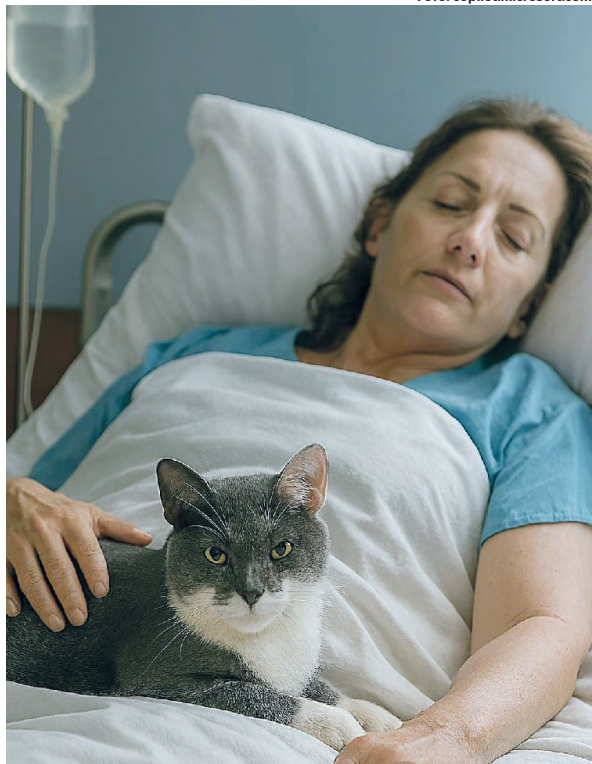
Тетяна Сергіївна, завідувачка реанімації, звично переглядала документи перед обходом. Новенька з четвертої палати досі не приходила до тям. Чотирнадцять днів у комі після наїзду на пішохідному переході. Якийсь лихач на червоний проскочив... Ніби їм планових хворих замало!

Ірина сіла на край стільця:

– Та вже два тижні ходить. До вікна палати, де Анна Вікторівна лежить. Сидить і дивиться, дивиться... Санітари його проганяють – він усе одно вертається. Ми вже прозвали його Черговим.

Котяча вірність

Фото: copilot.microsoft.com.

«Цей кіт має право бути тут більше, ніж дехто з людей».

Тетяна Сергіївна скривилась: їм тут ще бракувало безпритульних тварин! Хотіла вже присоромити медсестру – не до котів зараз. Але щось у голосі дівчини змусило піднятися й глянути у вікно.

На підвіконні справді сидів кіт. Сірий, з білим вушком, худий, але видно – домашній: шерсть хоч і збита, та колись доглянута. Сидів незвично – прямо, ніби вартовий. І погляд його був спрямований у те саме вікно, за яким лежала пацієнтка.

– Господи, нісенітниця якась... – пробурмотіла завідувачка. – У нас тут людина між життям і смертю, а ми про kota балакаємо...

Та тривога не відпускала. Чому ж він так вперто вертався? Яка вірність! Не в кожній людині таку знайдеш.

– А що ми знаємо про цю пацієнтку? – раптом запитала вона.

Ірина знизала плечима:

– Майже нічого. Анна Вікторівна, п'ятдесят два роки. Живе сама, інколи

донька навідує. Її збили на переході, прямо біля дому...

– Біля якого дому?

– Та ось тієї «хрущівки», за лікарняним парканом.

Тетяна Сергіївна знову глянула на kota. Той, ніби відчувши її погляд, повернув голову. По спині жінки пробіг холодок – у тварини були дуже виразні очі.

кинулися в палату – кардіомонітор показував перші ознаки виходу з коми. Про kota всі забули.

...Коли Анна Вікторівна розплющила очі, навколо метушилися лікарі.

– Мамочко! – вигукнула донька Наталя. – Ти нас чуєш?

Анна Вікторівна намагалася кивнути. Слів

лосьно, що, здавалося, чути було на весь коридор. А вона плакала й сміялася водночас, гладячи його тремтячою рукою.

– Господи... – прошепотіла Ірина, витираючи сльози. – Як у кіно...

З того дня Наталя щодня приводила Димку. І якось зауважила: рівно о четвертій він починав крутитися біля дверей і вимагати йти в лікарню.

– Як ти знаєш? – дивувалася вона. – Годинник маєш у голові?

А він тільки хвостом водив і нетерпляче тупцював лапами.

– Знаєте, – сказала одного разу Тетяна Сергіївна, дивлячись на них, – за двадцять років роботи я бачила різне. Але такої вірності – ніколи.

...Коли Анна Вікторівна повернулася додому, Димко вмовився поруч, наче й не було двох років розлуки, лікарні, коми.

А Тетяна Сергіївна відтоді інакше дивилася на світ. І коли хтось казав: «Тварини не вміють любити» або «Дива не трапляються», вона лише усміхалася. Бо знала: найбільші дива народжуються з любові.

І щоразу, минаючи сіру «хрущівку» за лікарнею, вона піднімала очі до вікон третього поверху. Там, на підвіконні, часто сидів знайомий силует – Димко, який грівся на сонечку й мружився від щастя.

“ Господи, нісенітниця якась... У нас тут людина між життям і смертю, а ми про kota балакаємо...

Відповідь прийшла того ж дня: донька принесла документи. З папки випала світлина – Анна Вікторівна у кріслі, а на руках у неї... сірий кіт із білим вушком.

– Це хто? – голос завідувачки зрадянськи затремтів.

Донька схлипнула:

– Це – Димко, мамин кіт. Загубився два роки тому. Мама все місто обходила, оголошення розклеювала... Навіть відмовилась переїжджати: «А раптом повернеться? Як він мене знайде?»

У Тетяни Сергіївни перехопило подих. Виходить, кіт таки знайшов її – але вже під лікарнею. Може, бачив, як швидко забирала господиню, й пішов слідом...

У цей момент коридор розітнув різкий писк апаратури. Вони

не було – горло саднило після трубок.

Трохи згодом, тримаючи мамину руку, Наталя крізь сльози всміхнулася:

– Мам, а знаєш, у мене для тебе сюрприз... Димко знайшовся!

Очі Анни Вікторівни наповнилися сльозами й світлом водночас.

Коли її перевели в загальну палату, донька принесла велику сумку, з якої чулося нетерпляче нявчання.

– Не можна, – обурилася санітарка. – Правила!

Але Тетяна Сергіївна тільки махнула рукою:

– Залиште! Цей кіт має право бути тут більше, ніж дехто з людей.

І от – мить зустрічі. Димко вискочив і стрімголов кинувся до ліжка. Муркотів так го-

«Сьогодні моя мама мене вбила...»

● БОЛЮЧА ТЕМА

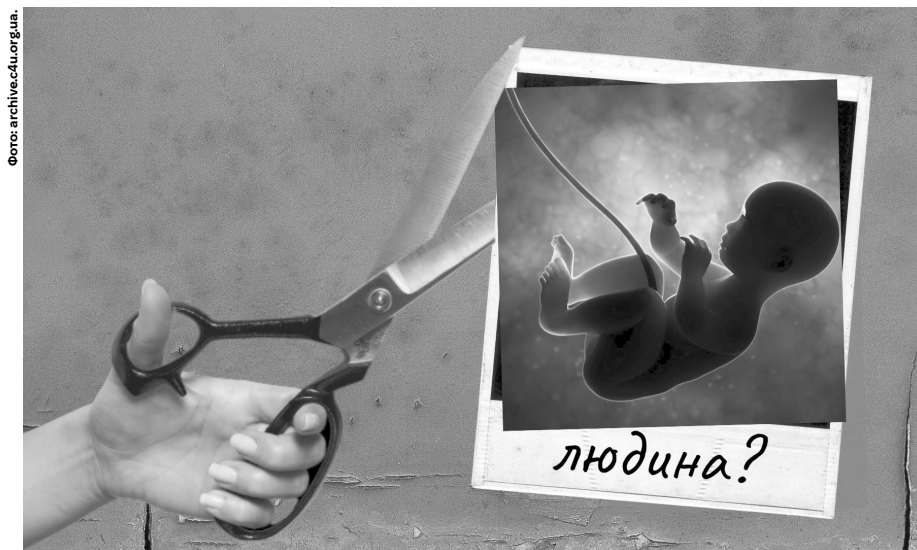
Щоденник ненародженої дитини

Джерело: hram.lviv.ua

5 жовтня. Сьогодні почалося моє життя, хоча мої батьки про це поки що не знають. Я – дівчинка, у мене буде руське волосся і голубі очі. Все вже визначено, навіть те, що я буду любити квіти.

19 жовтня. Дехто вважає, що я – ще не людина. Але я – справжня людина, також як маленька крихта хліба все ж таки є справжнім хлібом. Моя мама є, і я також є.

23 жовтня. Я вже вмію відкривати рот. Подумати тільки, через рік я навчуся сміятись, а потім – і говорити. Я знаю, що моїм першим словом буде «Мама».

Церква вважає аборт неприпустимим.

25 жовтня. Сьогодні почало битися моє серце.

2 листопада. Я кожного дня помаму росту. Мої руки і ноги починають приймати форму.

12 листопада. У мене формуються пальчики – смішно, які вони маленькі. Я зможу гладити ними мамине волосся.

20 листопада. Тільки сьогодні лі-

“ Я вже вмію відкривати рот. Подумати тільки, через рік я навчуся сміятись, а потім – і говорити.

кар сказав моїй мамі, що я живу тут, під її серцем. Яка ж вона, напевне, щаслива!

23 листопада. Мій тато з мамою, мабуть, думають, як мене назвати.

10 грудня. У мене росте волосся, воно ніжне та руське.

13 грудня. Я вже трошки бачу. Коли мама принесе мене в світ, він буде наповнений сонячним світлом і квітами. Як хочеться пошвидше побачити свою маму.

24 грудня. Цікаво, чи чує мама тихий стук мого серця? Воно б'ється так рівно. У тебе буде здорова маленька донечка, мамо!

28 грудня. Сьогодні моя мама мене вбила...

Один із головних ризиків після абортів – це безпліддя...

Чому при аборті звинувачують лише жінок?

● Я ТАК ДУМАЮ!

А чоловіків, які кажуть: «Я був п'яний, нічого не пам'ятаю», «Це – не мої проблеми, а – твої», «Спробуй докажи, що дитина – моя...» – ні

Катя БЛЬОСТКА, українська письменниця, блогерка, яка народилася і виросла в місті Гоша Рівненської області, але в 2014 році переїхала з чоловіком і чотирма синами в США

Все почалося з того, що читачка відмітила мене у своєму дописі, написавши, що на нього її наштотувала моя книга «Так тобі й треба, або Чому в стосунках варто обирати себе».

її допис був про право жінки на аборт.

У коменти, звісно, прийшли люди – кожен зі своєю думкою. Один чоловік виступав дуже активно. Привернув увагу. Його погляди мені зрозумілі. Усе це в різних інтерпретаціях ми чули багато разів. І про матерів «у лапках», і про «автогеноцид», і порівняння жінок, що пройшли через аборт, з німецькими нацистами та розсагарбниками...

Я пишу цей допис не для того, щоб захейтити цього пана, спростувати його заяви, виправдатися, чи виправдати, довести, що він неправий і тому подібне. Це не має сенсу. Хвала Всесвіту, що його вплив на чийсь репродуктивне жит-

тя обмежується лише тілом його дружини (майбутньою, теперішньою... я не знаю його сімейного статусу). А пишу я цей допис, щоб вказати на очевидне. Коменти

“ У багатьох країнах у жінок забирають цей базовий вибір – народжувати, чи ні. Проте нема жодних механізмів, що змушують чоловіка бути татом, якщо він цього не хоче.

цього чоловіка використовую лише, як красномовний приклад.

Давайте задумаємося, який персонаж відсутній у його риториці (не лише його, власне, а усіх її adeptів, чий коментарі, дописи мені

доводилося читати). Кого повноцінно забувають згадати? Хто так зручно випадає з системи координат, як і не було? Правильно, – чоловіки, від яких жінки, яких звинувачують у «автогеноциді», завагітніли.

То ж чому у таких коментарях-звинуваченнях у вбивстві біля «матері» нема слова «батько»? Чому не створити статистику, у якій будуть наступні цифри: скільки жінок, що зробили аборт, попередньо, у відповідь на новину про вагітність, почули від хлопця/партнера/чоловіка: «Це – не мої проблеми, а – твої», «Я не хочу цю дитину», «Нам треба розійтись», «Якщо ти її залишиш, це – суто твоя відповідальність, я – не готовий», «Мої батьки тебе не сприймають, я не піду проти їх волі», «Я був п'яний, нічого не пам'ятаю», «Спробуй докажи, що дитина моя»...

Скільки рішень про аборт були прийнятими спільно, за згодою обох партнерів?

Скільки чоловіків бла-

тали партнерку не робити аборт і обіцяли після народження забрати дитину собі і виховувати самостійно? Скільки виконали цю обіцянку?

Скільки з цих вагітностей настали у результаті згвал-

тування? Я думаю, від цієї статистики такий умовний коментатор, м'яко кажучи, «офігів» би.

Ці люди хочуть, щоб жінки приводили у світ небажаних дітей. У багатьох країнах, навіть у деяких штатах Америки, у жінок забирають цей базовий вибір – народжувати чи ні. Проте нема жодних механізмів, що змушують чоловіка бути татом, якщо він цього не хоче. І я зараз не про аліменти «на відчепись», а про присутність і виховання. Як показує приклад, що вище, їх навіть як співучасника «злочину» не згадують.

Випереджаючи коментарі, для усіх тих, хто пропонує народити і віддати, скажу: ця пропозиція може звучати з ваших вуст лише у випадку, якщо ви особисто взяли з дитбудинку і виховуєте у любові хоча б одну дитину, від якої відмовилися батьки.

Зменшити число абортів можна лише за рахунок забезпечення якісної сексуальної освіти, як всередині сім'ї, так і у школі. Тут нема швидких, дієвих рішень.

Будь-яка заборона не знижує явище, а змушує його процвітати підпільно. Іронічно, що більшість захисників ненароджених душ проти якісної секс-освіти в школах, бо це суперечить їхнім релігійним переконанням.

А от лізти у матки чужих жінок, адмініструючи цю «периферію», як вважають за потрібне – не суперечить. Тому маю пропозицію: спробуйте залізти... в мошонки.

А що ви скажете, дорогі читачі? Пишіть нам: takvolyn@gmail.com.

Він ненавидів свою дружину...

● НЕСПОДІВАНИЙ ПОВОРОТ

Вони прожили разом п'ятнадцять років. Цілих п'ятнадцять років він бачив її щоранку, а останній рік якийсь дрібний набір її звичок став його неймовірно дратувати. Особливо одна – вона, витягнувши руки, лежачи ще в ліжку, говорила: «Доброго ранку, сонечко! Сьогодні буде чудовий день». Здавалося б, звичайна фраза, але її худі руки та її спухле від сну обличчя викликали в нього відразу

Марія МРІЯ, zytia.org

Вона вставала, підходила до вікна й кілька секунд дивилася вдалечинь. Потім знімала нічну сорочку і йшла у ванну. Колись, на початку їхнього життя, він захоплювався її тілом, її свободою, що йшла часом за межі пристойності. І хоч тіло й залишалося струнким, її вигляд дратував його. Одного разу він навіть хотів штовхнути її, щоб прискорити її «пробудження», але зібрав волю в кулак і лише грубо крикнув:

– Поспішай, вже набридло!

Вона не квапилася жити. Вона знала про його роман на боці, знала навіть дівчину, з якою чоловік зустрічався близько трьох років.

Час загнав рани гордості глибше і залишив лише сумний шлейф відчуття непотрібності. Вона пробачала йому агресію, байдужість, прагнення знову прожити молодість. Але не дозволяла нікому красти у неї спокій – жила розмірено, цінуючи кожну хвилину.

Так вона вирішила жити, як тільки дізналася, що хворіє. Хвороба їла її місяць за місяцем і незабаром переможе. Спочатку хотілося віддати правду всім – розповісти рідним, розділити тягар, послабити його. Та найтяжчі дні вона пережила наодинці з усвідомленням наближення кінця і твердо вирішила мовчати. Її життя пово

«Вона знала про його роман на боці...».

стікало, але з кожним днем у ньому народжувалася мудрість спостерігача.

Вона знаходила утіху в маленькій бібліотеці – півтори години в дорозі, але кожного дня вона пробиралася у вузький коридор між стелажми з вивіскою, яку старенький бібліотекар підписав «Таємниці життя й смерті», і шукала книгу, що, здавалося, має відповісти на всі запитання.

Він тим часом йшов до коханки. Там усе було яскраве, тепле, знайоме. Вони зустрічалися вже три роки, і всю цю пору він «любив» її ненормальною любов'ю: ревнував, каявся і не міг дихати, коли був далеко від її молодого тіла. Сьогодні він прийшов і вирішив: розлучаюся. Навіщо мучити всіх трьох – він не любить дружину, він її ненавидить. Тут почнеться інше щастя. Він дістав з гаманця фото дружини і в знак рішучості порвав його на дрібні клаптики.

Вони домовилися зустрітися в ресторані – там, де шість місяців тому святкували п'ятнадцяту річницю. Вона приїхала першою. Він перед зустріччю заскочив додому, довго

нишпорив по шухлядах у пошуках паперів для заяви на розлучення. У одному з ящиків знайшов темно-синю папку. Раніше її не бачив. Розірвав скотч і очікував будь-якого компромату – та замість цього побачив безліч виписок, аналізів, довідок з печатками – на всіх стояло її прізвище й ініціали.

Догад пронизав його, як удар струмом, і холодний піт пробіг по спині. Вона – хвора! Він поринув в інтернет і ввів діагноз. На екрані з'явився страшний рядок: «Від 6 до 18 місяців». Переглянув дати – від моменту обстеження минуло півроку. Далі ніби туман. У голові крутилася одна фраза: «6 – 18 місяців».

... Осінь була прекрасна: сонце не пекло, але гріло душу. «Яке дивне, яке прекрасне життя», думалося їй. Вперше за весь той час, що вона знала про хворобу, її охопило співчуття до самої себе.

Вона йшла й бачила, як люди радіють – попереду буде зима, а за нею обов'язково весна. Їй уже не судилося знову відчути щось подібне. Об-

раза виросла всередині й вирвалася назовні потоком сліз...

... Він метушився кімнатою. Вперше в житті його вдарило усвідомлення швидкоплинності усього. Він згадував її молодістю – тоді, коли вони тільки одружилися й сповнювалися надій. Адже він колись її любив. Раптом усе те здавалося втраченим: п'ятнадцять років – і ніби їх й не було. Здавалося, що попереду – усе: щастя, молодість, життя...

“ Якби хтось нагадував йому про те, що місяць тому він ненавидів дружину й мріяв про розлучення – він би сказав: «Це був не я».

В останні дні він оточив її опікою, був біля неї цілодобово і пережив незвичайне щастя. Боявся її втратити, був готовий віддати життя, аби лиш вона залишилася. Якби хтось нагадував йому про те, що місяць тому він ненавидів дружину й мріяв про розлучення – він би сказав: «Це був не я».

Він бачив, як їй важко прощатися з життям, як вона плаче опівночі, думаючи, що він спить. Він розумів, що немає страшнішого карного вироку, ніж знати дату своєї кінцівки. Він бачив, як вона боролася, тримаючись за мізерну, але живучу надію.

... Вона померла через два місяці. Він завалив квітами шлях від хати до цвинтаря. Плакав, як дитина, коли опускали труну; страшенно постарів...

Вдома, під її подушкою, він знайшов записку – бажання, яке вона написала під Новий рік: «Бути щасливою з Ним до кінця своїх днів».

Кажуть, бажання, загадане під Новий рік, збуваються. Мабуть, це правда, бо в тому ж році він написав: «Стати вільним».

Кожен отримав те, чого насправді прагнув, – ніби все було зроблено за його власним бажанням.

«Прийшов додому, а її – нема...»

● ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМИН

У жінок гостро розвинена інтуїція. Вони читають думки свого чоловіка. Багато чого розуміють за жестами та мімікою. А чоловіки впевнені: якщо дружина готує вечерю, витирає пилюку у квартирі і нікуди не пішла – значить, любить. Найпростіша логіка. Та це зовсім не так!

Василина СМЕТАНА, ukr.media

5 ОЗНАК ТОГО, ЩО ЖІНКА ВЖЕ НЕ ЛЮБИТЬ ЧОЛОВІКА, З ЯКИМ ЖИВЕ:

1. Зникло бажання постійно бути поруч. Їй подобалося робити свої справи мовчки, але щоб чоловік був

десь на відстані витягнутої руки, на периметрі її погляду.

А тепер їй хочеться перебувати в іншій кімнаті, або не вдома. Це спостереження працює, якщо між вами немає жодних суперечок, образ та конфліктів.

Коли жінка почала триматися на дистанції, значить, – її почуття холонуть.

Багато пар люблять проводити вечори разом, перед телевизором. Або обговорювати деталі дня. Якщо раніше жінці було цікаво все те, що дивилися ви (аби бути поруч), все те, що трапилося з вами за день, то тепер вона відмовляється проводити разом час. Тривожний дзвіночок.

2. Відмова від ритуалу. Раніше вона займалася ра-

зом з вами фізичними вправами, виходила на вечірню прогулянку, зустрічала з роботи, обов'язково снідала та вечеряла разом із вами. А тепер змінила ритм життя. Каже, що для здоров'я, сну. Не вірте! Це бажання перебувати поряд зникло.

“ Коли жінка почала триматися на дистанції, значить, – її почуття холонуть.

3. Накопичені образи. Проявляється це так само, як у пункті №2 – жінка ізолюється, усувається. Чоловік вважає, що вона переключилася на когось іншого, а вона лише

намагається достукатися до нього своєю поведінкою, що незадоволена поточними відносинами.

Образи можуть накопичуватися роками, якщо цю ситуацію не вирішити, жінка скористається першою ж можливістю піти.

4. Ігнор важливих подій. Є свята, дати, приводи, на яких ваша жінка завжди є, супроводжує вас, допомагає вам. Але тут у неї є вагома причина не їхати до ваших родичів. Раз знаходиться, два... Нехтує тим, що вам важливе.

5. Перестає дарувати подарунки та купувати вам речі, прикриваючись турботою про сімейний бюджет.

Один чоловік раптом усвідомив, що його сімейне життя налагодилося. Як? Зрозумів, що жодного разу за рік не вибився із запланованого бюджету.

Раніше подружжя часто сварилося і йому доводилося бігати за квітами та парфумами.

Він, слід визнати, був задоволений собою: виховав дружину. А, може, вона його виховала. Та яка різниця, головне, що вони кризу подолали. І тепер попливуть в одному човні на зустріч радощам життя.

Одного вечора він прийшов додому, а дружини – нема. І речей її у шафі нема. Пішла. Як же так? У них все налагодилося...

Але затишшя сталося не тому, що ці двоє притерлися один до одного, а тому, що дружина зрозуміла: нічого не зміниться. Так буде завжди.

Бережіть коханих жінок. Адже поки вона сварить, переживає і психує, – вона любить, але як тільки почне посміхатися і байдуже ставитися, – ти її втратив.

«Подружжя вірність – найвірніший шлях до імпотенції» (Наполеон БОНАПАРТ (1769 – 1821), видатний полководець, національний герой Франції).

Хіромантія: «читаємо людину» по лініях на її руках

● ХОЧЕТЕ – ВІРТЕ, ХОЧЕТЕ – НІ

З давніх-давен люди ворожили різними способами, тому руки та лінії на них не стали винятком. Вважається, що форма ліній на долонях може розповісти про характер людини та її життя. Тому ворожіння по лініях на руках можна розглядати як альтернативу гороскопу

Олена КУЗЬМИЧ

Таке ворожіння називається хіромантією і походить від грецьких слів, що означають «рука» та «пророцтво». Воно вважається одним із найдавніших серед мантичних систем, тобто інструментів для інформації про ймовірне майбутнє.

Цікаво, що ворожать не лише за лініями, а й за горбиками на долоні та зовнішнім виглядом руки, зазначає tsn.ua. Мовляв, вони змінюються і дають можливість дізнатися про те, що очікує нас далі.

НА ЯКІЙ РУЦІ ВОРОЖИТИ: ЛІВІЙ ЧИ ПРАВИЙ

На планеті Земля більшість людей – правші. Чи є різниця, на якій руці ворожити – лівій чи правій? Спеціалісти вважають, що коректно розглядати для езотеричного дослідження ту руку, яка у вас є домінантною. Її ще називають головною. Мовляв, саме ця рука показує свідомість. У

Інфографіка: tsn.ua.

Зелений - лінія життя
Червоний - лінія серця
Синій - лінія розуму
Фіолетовий - лінія долі
Жовтий - лінія Сонця
Рожевий - лінія здоров'я

Ворожіння по лініях на руках часто називають альтернативою гороскопу.

“**Спеціалісти вважають, що для ворожіння краще давати ту руку, яка у вас є домінантною.**

разі, якщо ви добре володієте двома руками та є амбидекстром, то головною слід вважати руку, якою ви пишете.

Хіроманти кажуть, що півна рука «розповідає» те, що ви робите свідомо та раціонально, а другорядна «відповідає» за підсвідомі речі та вплив на вас сім'ї, колег та оточення.

ЧИ ОБОВ'ЯЗКОВО, ЩОБ ВОРОЖКА ТРИМАЛА ЗА РУКУ ПІД ЧАС СЕАНСУ?

У більшості випадків – ні. Це потрібно для того, щоб

встановити чуттєвий контакт із клієнтом, можливо, дати йому розслабитися. Але для прочитання символів тримати когось за руку цілком недоречно.

Найбільшим джерелом інформації для ворожіння на руці є лінії. Малюнки ліній на кожній долоні є унікальними. Є кілька основних ліній, за допомогою яких можна дізнатися більше про свою долю.

ЛІНІЇ НА РУЦІ: ОСОБЛИВОСТІ

Вважається, що долоня змінюється з віком. Лінії тієї руки, якою ви пишете, змінюються більше, ніж інші, тому їх треба читати першими. Розглянемо кілька з них.

• ЛІНІЯ ЖИТТЯ

Вважається, що чим довша

ця лінія, то довше ви проживете. Проте це не так: ця лінія більше розповідає про життєдіяльність та активне життя, аніж про його тривалість. Також вона чи не найбільше з усіх ліній реагує на життєві зміни. Довга лінія життя розповідає про чудове здоров'я. Якщо ваша лінія життя роздвоюється, то це свідчить про брата або сестру-близнюку. А в деяких випадках таке явище може вказувати на подвійне життя. Розрив посеред лінії життя повідомляє про життєві потрясіння.

• ЛІНІЯ СЕРЦЯ

Лінія серця показує емоційний бік особистості та сердечні переживання. Якщо у вас надламана лінія серця, то вона повідомляє про недовірливість, а викривлена

– про м'яку та чуттєву натуру.

• ЛІНІЯ РОЗУМУ

Лінія розуму відповідає за інтелект, силу духу та силу волі. Якщо лінія розуму проходить усією долонею і наче з'єднує її, йдеться про яскравий розум та індивідуальність. Якщо ви – володар роздвоєної лінії розуму, то ви можете володіти ораторським мистецтвом і талантом спілкування з іншими людьми.

• ЛІНІЯ ДОЛІ

Лінія долі розповідає про вплив зовнішнього світу на вас. Відсутність такої лінії вказує на одноманітне та нудне життя. Якщо у вас подвійна лінія, то це може бути показником двох професій. Якщо ця лінія перетинається з лінією, яка відповідає за розум, то ви часто можете помилятися.

• ЛІНІЯ СОНЦЯ

Як свідчить сама назва цієї лінії, вона розповідає про успіх. Якщо у вас довга лінія Сонця, то вона повідомляє про удачу в житті. Якщо ж ця лінія слабко виражена, то йдеться про невміння концентруватися.

• ЛІНІЯ ЗДОРОВ'Я

Лінія здоров'я, яку ще називають лінією Меркурія (хіромантія зв'язана з астрологією так само, як і решта окультних наук. – Авт.), показує стан здоров'я і важливі життєві зміни. Приміром, якщо така лінія відсутня на долоні, це вказує на поганий стан здоров'я протягом усього життя. Якщо у вас хвиляста лінія здоров'я, то вона попереджає про проблеми зі шлунком, а слабко виражена лінія свідчить про слабкий імунітет і відсутність витривалості.

Печиво без борошна, цукру, молока та яєць

Тепер можете запрошувати сусідів чи сусідок на каву! ☺

● ЗАПИСУЙТЕ РЕЦЕПТ!

Готується ця корисна смакота всього за 15 хвилин

Марта САЛО

Домашнє печиво можна готувати із сухофруктів, з

тіста і без, замінивши його, наприклад, бананом, гранолою (суміш із вівсяних пластівців з наповненням горіхами,

родзинками чи сухофруктами). А замість цукру просто додайте мед.

Інгредієнти:

- 2 перспілі банани;
- 1 склянка граноли з наповненням;
- 1 ст. ложка цукру чи меду;
- за бажанням 1/4 ч. л. кориці.

Спосіб приготування:

Розминаємо банани, додаємо гранолу, цукор, корицю, перемішуємо.

Руками формуємо печиво, викладаємо на пергамент.

Випікаємо 15 хвилин при температурі 180 градусів С.

Важливо! Це печиво швидше схоже на протеїнові батончики, ніж на звичайне печиво. Ідеально підійде тим, хто на дієті або дотримується посту.

Як запекти вдома картоплю, щоб була наче з багаття

● КУХОННІ СЕКРЕТИ

«Вогняного» присмаку та хрусткості їй додасть один «секретний» інгредієнт

Лілія ІМБІРОВСЬКА-СИВАКІВСЬКА

Але перед тим потрібно виконати кілька простих маніпуляцій. Найперше – пропарити картоплю прямо в шкірці, радить 24tv.ua.

Тому ретельно миємо, кла-

демо у воду та варимо не довше 15 хвилин із моменту закипання.

Одразу зливаємо воду та обсушуємо картоплю паперовими рушниками.

Тепер – секретний інгредієнт. Кладемо картоплю у посуд з кришкою, додаємо 2 столові ложки борошна та добре струшуємо, щоб вона покрилася ним із усіх боків.

Збризкуємо картоплю підігрітою олією – і ставимо в духовку. Так ваша картопля буде смачною, матиме хрустку скоринку та ніжну середину, наче її справді готували на вогні.

Печена картопелька – це завжди смачно, ситно й ароматно!

Спідниця на двох, або як Олена стала героїнею села

● І СМІХ, І ГРІХ

У селі Великі Пеньки життя текло спокійно, як борщ у неділю: з ароматом, але без несподіванок. І все було б як завжди, якби не Олена – жінка з характером, довгими спідницями і ще довшим терпінням

Остап ЧЕРЕШНЯ

Олену в селі знали всі. І не тому, що вона співала в церковному хорі чи варила найсмачніші вареники (хоча варила, не будемо брехати). А тому, що носила спідниці такі довгі, що ними можна було накрити трактор. «Що вона там ховає? Картоплю? Кота? Може, запасний генератор?» – жартували односельці, особливо баба Параска, яка носила джинси і вважала себе модницею.

Та одного дня все змінилося.

Було це у вівторок, коли в село несподівано нагрянули ТЦК і СП – як грім серед ясного неба. Хлопці в формі, з папками, списками і поглядами, які бачили крізь стіни.

Село замерло. Чоловіки – хто в погріб, хто в курник, хто в дідову шафу. Але Іван, чоловік Олени, був не з таких. Він якраз чистив картоплю на кухні, коли Олена, почувши тривожний

руками на стегнах, і пішли далі. А Іван тим часом сидів під спідницею, як у VIP-залі: тепло, темно і безпечно.

Після того, як небезпека минула, Олена вийшла на подвір'я, як переможниця. І тут почалося.

– Олено, де ти таку спідницю взяла? – питала сусідка Маруся, яка ще вчора сміялася з Олени.

– Баба Галя пошила, – відповіла Олена, поправляючи поділ.

– Та ти що! А вона ще шие?

– Шие. І не просто шие – рятує сім'ю.

І понеслося. До баби Галі – черга, як до стоматолога в райцентрі. Жінки замовляли спідниці з подвійним підкладом, з кишеньками для чоловіків, з вентиляцією і навіть з Wi-Fi.

Баба Галя працювала, як швейна машинка на турбо-режимі. А гроші – всі до копійки – відправляла на ЗСУ, де служив її син Петро, сапер із золотими руками і серцем, як кавун у серпні – стигле і щире.

Село змінилося. Тепер довгі спідниці стали модним трендом. Баба Параска теж замови-

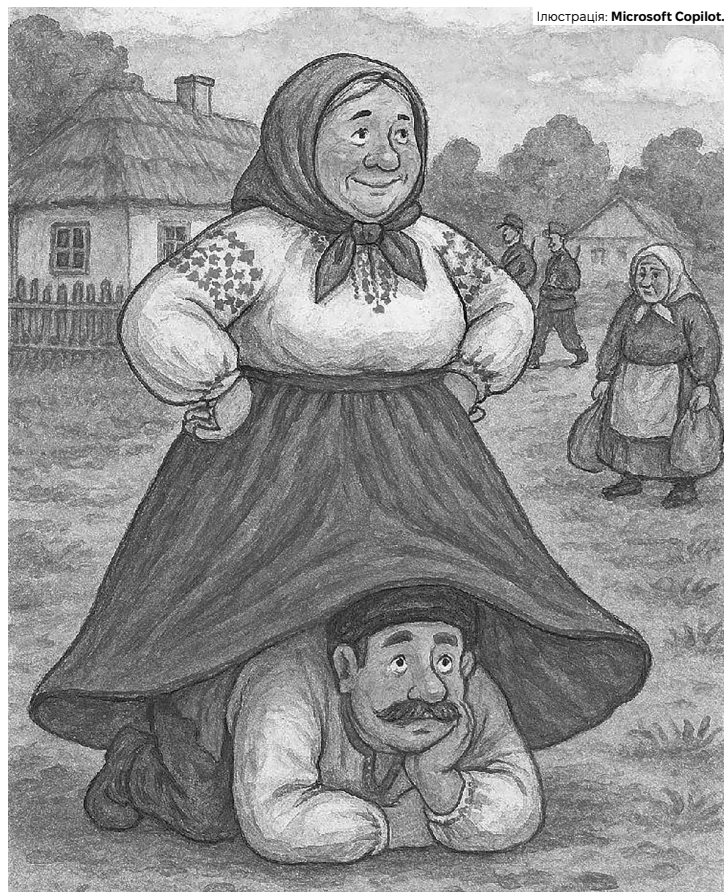
“Іван тим часом сидів під спідницею, як у VIP-залі: тепло, темно і безпечно.”

стукіт у двері, крикнула: «Іване, бігом під спідницю!».

– Що?! – не повірив Іван, тримаючи в руках ножа і картоплину.

– Не час для питань! Бігом! – гаркнула Олена, підняла край спідниці, й Іван, як чемний чоловік, пірнув туди, мов у намет.

ТЦК-шники зайшли, глянули на Олену, яка стояла, як скеля, з

«Іване, ТЦК! Бігом під спідницю!».

ла собі одну, хоч і бурчала, що «це не по-європейськи».

А Олена стала місцевою легендою. Її навіть запросили на «Суспільне телебачення», але вона відмовилася: «Я не для екранів – я для Івана».

Іван, до речі, тепер сам шие підкладки до спідниць. Каже, що це його спосіб підтримати фронт і не сидіти без діла. А ще – це зручно: якщо знову придуть ТЦК, він знає, куди ховатися.

«Золоте весілля»

● ВЕСЕЛА ІСТОРІЯ

Олексій ДОМНИЦЬКИЙ

В діда Гната у сім'ї
Визначна подія –
Півстоліття вже у шлюбі
Він й баба Надія.

Поз'їжджалась дівтора,
Правнуки, онуки.
Зайшов сільський голова,
Щоб потиснуть руки.

Завітали всі сусіди,
Родичі, знайомі,
Журналісти із видання
«Село на підйомі».

Добрих слів наговорили,
Щось й подарували,

Довгих років «молодцям»
Щиро побажали.

Під кінець вже журналісти
До баби звернулись:
«Ви б за діда знов... якби
Роки повернулись?».

«За оцього? Та ви що?!
Бузувір, та й годі.
Та не знайдете такого
Більше у природі!»

Ходить, бурчить, чіпляється,
Все йому не смачно.
А на мене ж задивлялись
Хлопці кращі значно.

Із ним молодість моя
Так хутенько збігла...
Я б за нього не пішла...
Я б за ним... побігла!»

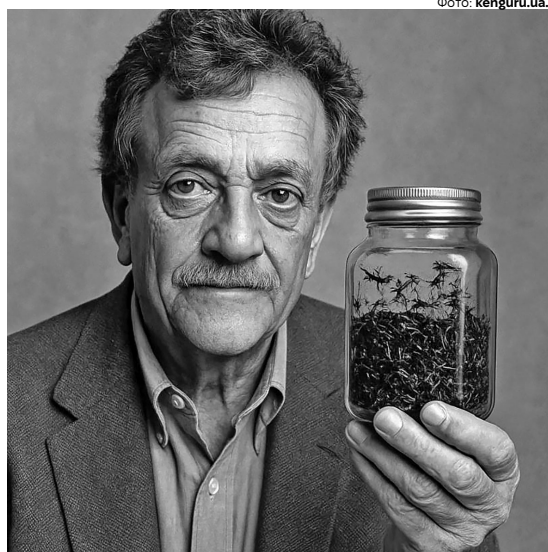

Фото: kenguru.ua.

«А справжній ворог – це той, хто струсив банку».

Хто трясє банку?

● МУДРІСТЬ ВІКІВ

Якщо покласти 100 чорних мурах і 100 червоних мурах у банку, нічого не станеться. Вони мирно співіснують

Василь КОМАР,
kenguru.ua

Але якщо сильно струсити банку, мурахи почнуть убивати

одне одного.

Червоні вважатимуть чорних ворогами.

Чорні вважатимуть ворогами червоних.

А справжній ворог – це той, хто струсив банку.

Те саме відбувається і в людському суспільстві.

Перш ніж нападати одне на одного, варто зупинитися й запитати: «Хто трясє банку?».

● СМІШНОГО!

– Кохана, давай миритися. Вибач мене, я був не правий.
– Стоп! Не їж! Я приготую щось інше!

– Палаючі холодним вогнем очі, сильні і ніжні руки, хрипке, пристрасне дихання...
– Цилію Марківно, ну, а ще були якісь прикмети у грабіжника?

– Мамо, чому ви стоїте біля відкритого вікна? – запитує невістка свекруху.

– Та ось думаю: стрибнути чи закрити...
– Стрибайте, я закрию!

– Кума, а ти знаєш, що я – коханка твого чоловіка?
– А мій брехун сказав, що вона молода і красива!

Молитва для мамусь школярів: «Господи, дай мені сили зробити уроки з дитиною! І при цьому залишитися люблячою матусею, культурною жінкою і адекватною сусідкою».

Подружня пара гуляє по парку. Чоловік постійно озирається на дівчат – трохи слина з рота не капає.
Дружина довго терпить, а потім каже:
– Нагулюй апетит, дорогий, нагулюй... Жерти все одно вдома будеш.

– Галю, а чого твій Василько так кричить??
– Та зуби лізуть...
– Які зуби, йому ж за 50?!
– Вставні! Вчора проковтнув...

– У мого друга є ки-

лим-літак. Уже три дівчини на ньому залетіли.

– Чим жінка схожа на автомобіль?
– Чим вона старша, тим більше грошей потрібно на ремонт!

Як роблять пропозицію хлопці:
– Виходь за мене!
Як роблять пропозицію дівчата:
– Я вагітна!

– Донечко, кого ти любиш найбільше?
– Чай і картопельку.
– А серед людей?
– А я не їм людей!

«Я б за нього не пішла... Я б за ним... побігла!»

«Шлюб – це тривале плавання у тісній каюті» (Айріс Мердок (1919 – 1999), британська письменниця і філософія ірландського походження, лауреатка Букерівської премії).

volyn.com.ua

«Так ніхто не кохав»

«Там, де серце не боїться»

● ХАТА-ЧИТАЛЬНЯ

Вона не планувала йти в госпіталь. Просто подруга попросила – мовляв, треба передати передачу одному знайомому бійцю, а сама не встигає. Ірина погодилася, бо мала вільний день, а ще – бо їй було якось порожньо. Останнім часом усе стало порожнім

Зореслав СТОЖАР

Її чоловік, Тарас, поїхав за кордон ще на початку 2023-го. Спершу – «на кілька місяців, поки все вляжеться». Потім – «ще трохи, бо тут – робота, а там – небезпечно». А згодом – просто перестав говорити про повернення. У кожному дзвінку звучала тривога: «А раптом повістка? А раптом одразу на фронт?».

Ірина не тиснула. Вона розуміла страх. Але з кожним місяцем відстань між ними ставала не лише географічною.

*

Ілюстрація: Microsoft Copilot.

«Артем не відповів. Просто взяв її руку – ту, що не тремтіла...».

...У госпіталі було тихо. Вона зайшла до палати, де лежав боєць – молодий, з перев'язаною рукою, трохи блідий, але з усмішкою, яка не пасувала до поранення. Його звали Артем. Він подякував за передачу, пожартував про чай без цукру, а потім – просто почав говорити. Не про війну. Про своє

село, про маму, яка пече найкращі пирожки, про те, як мріє після Перемоги відкрити майстерню з ремонту велосипедів.

Ірина слухала. І щось у ній змінювалося. Вперше за довгий час вона не думала про страх. Вона думала про життя.

*

...Ірина почала навідуватися частіше. Спершу – щоб передати щось. Потім – просто так. Артем розповідав, як його побратим врятував йому життя, як важко було втратити друга, як він боїться, що не зможе більше стріляти лівою рукою.

“

Між ними не було обіцянок. Не було планів. Але було щось більше – присутність. Тепла, щира, людяна.

А Ірина розповідала про свою доньку, про роботу в редакції, про те, як колись мріяла стати художницею.

Між ними не було обіцянок. Не було планів. Але було щось більше – присутність. Тепла, щира, людяна.

Одного вечора Артем запитав:

– А твій чоловік? Він знає, що ти – тут?

Ірина мовчала. Потім сказала:

– Він – далеко. І, здається, боїться бути близько.

Артем не відповів. Просто взяв її руку – ту, що не тремтіла.

Що було далі –
читайте на с. 5

Сіра Мишка в червоному капелюшку

● НА ПОВОРОТАХ ДОЛІ

Вона ступила на шкільне подвір'я. Елегантна, вишукана, впевнена. У модному червоному капелюшку. В сірій стильній сукні. Роззирнулася довкола. Шукала своїх однокласників. Нікого не бачила п'ятнадцять років. І ось сьогодні зустріч. Якби не прочитала в соціальних мережах, то й не знала б. Її ніхто не запрошував. Зрештою, хто знав, де її шукати? Сукню світло-сірого кольору одягнула навмисно. Вона їй пасувала

Ольга ЧОРНА

У школі її називали Мишкою. Сірою Мишкою. Інколи здавалося, що однокласники забували, що в неї є ім'я Віолетта. Віола. На початках дітлахи її дражили Фіолеттою.

Вона була симпатичним дівчам. І вчилася гарно. Але цього ніхто не помічав. Бачили її бідність. Розгубленість, коли смикали за кіски.

У Віолетти була подруга Надя. Донька батьків-пняків. Надя майже одразу після закінчення школи вийшла заміж. Щоб від рідні подали.

Жила Віолетта з бабусяю Орисею, бо мами не стало невдовзі після пологів. Ніна була студенткою. До диплома залишалося півтора року. А батько... Він десь був. Але покійна донька матері нічого про цього хлопця чи чоловіка не розповіла. Лише просила назвати маленьку Віолеттою.

Бабуся з внучкою жили скромно. Через це однокласники прозвали дівчину Сірою Мишкою.

Якось у старших класах для кращих учнів організували екскурсію в столицю. У списку була й Віолетта. Але у бабусі не було грошей, і за-

Фото: media-amazon.com.

«Елегантна, вишукана, впевнена. У модному червоному капелюшку».

мість неї поїхала Світлана, мати якої з усіма мала блати. Светка зневажала Віолетту. Завжди брала на кпини. Відігралася й за екскурсію: мовляв, бідосю повинна сидіти вдома.

...У їхньому випускному класі з'явився новий учень – Денис. Він звернув увагу на Віолетту. Светку це розізлило. Чому цей симпатичний хлопчисько задивляється на Сіру Мишку, а не на неї?

– Тримайся від Дениса на відстані кілометра, – просичала до Віолетти Светка.

– А то що буде?

– Патли твої довгі висмикаю. Серед моїх друзів є хлопці, що можуть таке з тобою зробити... Втямила, Миша?

Віолетті стало лячно. Від Светки можна чого завгодно очікувати. Вона стала оминати Дениса. А вдома тихенько оплакувала своє перше нещасливе кохання...

Зі Светкою в Дениса нічого не «витанцювалося». А на Віолетту хлопець образився. Не розумів, чим завинив.

Однокласники ділилися планами на майбутнє: куди хто хоче вступати.

– Гей, Миша, а ти куди намилася? – запитала Светка. – На роботі в моєї мами прибиральниця потрібна. Підеш? Я тобі рекомендації дам.

Клас зареготав.

Віолетта не збиралася йти на випускний вечір. Хотіла швидше отримати атестат і податися... Куди, ще не знала...

Закінчення
історії – на с. 10.

ГАЗЕТА З ВІРУСОМ ЛЮБОВІ — ПРОЧИТАЄШ І ЗАКОХАЄШСЯ!!!

VOLYN.COM.UA

Передплатний
індекс
місячника

«ТАК НІХТО
НЕ КОХАВ»:
60779

Тираж номера: 4836.
Загальний
місячний тираж: 5361.

Засновник: ТзОВ «Газета «Волинь»
Головний редактор і відповідальний за випуск
ЗГОРАНЕЦЬ
Олександр Олександрович

Зареєстрована
18 січня 2024 року
Набрана і зведена в комп'ютерному центрі
ТзОВ «Газета «Волинь»
Юридична адреса
видавця:
43025, м. Луцьк, просп. Воли, 13
E-mail: takvolyn@gmail.com,
reklama.volyn@gmail.com

Телефонуйте: 066 82 47 160,
096 77 31 037.

ТЗОВ «Газета «Волинь»
п/р UA83305299000026007000803281

АТ КБ Приватбанк, МФО 305299,
ЄДРПОУ 02471695

Друк офсетний.

Обсяг – 16 сторінок

формату В-4

Регістраційний номер

РЗО-02487 № 142

Віддруковано:

Поліграфічне видавництво

«А-Прінт» ТОВ «Дім».

м. Тернопіль. Тел.: (0352)52-27-37, (067) 352-18-51, сайт www.a-print.com.ua.

Замовлення №1785.